Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Postimees

EK(b)P Tartu Linna ning Tartumaa Komiteede ja Tartu Linna ning Tartumaa Töörahva Saadikute Nõukogude Täitevkomiteede häälekandja

Nr. 216 Laupäeval, 15. septembril 1945 Hind 20 kop.

Kõik jõud kiireks viljapeksu lõpetamiseks ja riiklike normide tasumiseks!

Suuremat hoogu kümmepäevaku edukaks teostamiseks!

Nõukogude kodaniku väärikus

Nõukogude inimene peab ennast uhke rahuldustundega Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu kodanikuks. Suure Isamaasõja aastail tunnetas igaüks meie seast eriti täiuslikult meie kodumaa võimsust. Suurte juhtide Lenini ja Stalini juhatusel ehitas meie rahvas kaasaegse ühiskonna ümber sotsialistlikuks ühiskonnaks nõukogude süsteemi alusel ja lõi uue sotsialistliku riigi. Ja see saavutas kõige suuremaid võite. On purustatud hitlerlik Saksamaa. „Tänapäeval tunnustavad kõik, — seletab seltsimees Stalin, — et nõukogude rahvas päästis oma ennastsalgava võitlusega Euroopa tsivilisatsiooni fašistlike rüüstajate käest. Selles seisneb nõukogude rahva suur teene inimsoo ees."

Jaapan on purustatud ja sunniti kapituleeruma. Nüüdsama avaldati Nõukogude Informbüroo teadaanne jaapanlaste kaotustest ja meie relvastatud jõudude trofeedest Kaug-Idas viimase võitlustekuu jooksul. Meie Kaug-Ida vägede tugevate hoopide tagajärjel on jaapanlased kaotanud vangidena ja surnutena rohkem kui kuussada seitsekümmend neli tuhat soldatit ja ohvitseri, ära võetud ja hävitatud on suur hulk vaenlase laevu, õhu- ja maaväe tehnikat.

Ajalooline võiduga Kaug-Idas on meie rahva sõjaline pingutus lõpetatud. On kätte jõudnud kauaoodatud rahu kogu maailmas. Nõukogude rahvas on uute jõududega astunud rahuliku arenemise perioodi. Ta väärikuse teadvus, mis on kasvanud Kodumaa eest peetud lahinguis, ta karastatud iseloom avaldub võimsalt ja värskendavalt kõigil meie riigi tegevusaladel.

Sõja katsumustes tõusis ja tugevnes meie riigi kodanike rahvuslik väärikusetunne veelgi rohkem, sest meie rahvas kandis peamisi raskusi heitluses fašismiga. Meie rahvas ilmutas rindel ja tagalas säärast vaimujõudu, sooritas kõlbelise suuruse poolest selliseid kangelastegusid, milliseid inimsoo ajaloos seni veel pole tehtud.

Teadvus oma ennastsalgavast osavõtust Isamaa suurtest sõjalistest võitudest on nõukogude rahva kõrgete kodanikuväärtuste allikaks. „Meie, nõukogude rahvas, ei säästnud jõudu ega vaeva võidu nimel. Meie elasime üle raskeid aastaid. Aga nüüd võib igaüks meist ütelda: meie oleme võitnud." Neisse juhi sõnadesse on kokku võetud Nõukogude Liidu tööliste, talupoegade ja intelligentsi kangelasliku võitluse ja töö tulemused. Kodumaa saatus, Isamaa vabadus ja sõltumatus olid miljonite ja miljonite nõukogude inimeste peamiseks mureks surmava heitluse päevil fašismiga, sõda nõudis kogu meie rahvalt arusaamist kohustustest ja nende ranget täitmist nõukogude Isamaa ees. Ja rahvas vastaski sõjaliste tegudega, millede heroismi ei unustata iialgi.

Sõja esimestel päevadel põördus seltsimees Stalin nõukogude rahva poole ning kutsus teda eneseohverdamisele ja kartmatusele: „Suur Lenin, kes lõi meie Riigi, ütles, et nõukogude inimeste põhimiseks omaduseks peab olema vahvus, julgus, hirmukartmatus lahingus, valmidus võidelda koos rahvaga meie kodumaa vaenlaste vastu. On vajalik, et need bolsheviku suurepärased omadused saaksid ühisvaraks miljoneile ja miljoneile Punaarmees, Punalaevastikus ja Nõukogude Liidu kõigi rahvaste hulgas."

Juhi hääl tungis otse rahva südamesse. Miljonid nõukogude inimesed andsid ületamatu mehisusega, kannatuse ja visadusega käest ära kõik, et päästa Isamaad. Ja nüüd tunneb iga meie kodumaa aus töötaja kõrge riigikodaniku rahuldustundega, et tema panus tööst, mehisusest ja mõistuse vaevast on saanud võidu liitosaks.

Alati polnud see töö ja enamasti tagasihoidlik kangelaslikkus välispidiselt hiilgav.. Aga kui Ivanovo naiskangur ja Leningradi tööliisnaine imetasid rutuga oma pooluniseid lapsi ja ruttasid aovalgel tööle, et pöörduda koju tagasi alles ööseks, ning töötasid rinde, Kodumaa ja võidu heaks, — siis sooritasid nad kangelastegusid. Sääraseid kangelasi — mees- ja naistöötajaid — on meil miljoneid. Neist räägiski nõukogude rahva suur juht tänuga võidu pidulikel päevadel kui inimestest, „kes hoiavad aktiivses seisukorras meie suure riikliku mehhanismi kõigil teaduse, majanduse ja sõjaasjanduse aladel. Neid on väga palju, nende nimi on leegion, seepärast et neid on kümneid miljoneid". Nõukogude inimesed võivad uhked olla — järelpõlvede südames on nad võitnud enesele sügava lugupidamise ja tunnustuse. Nõukogude patriotism, mis on saanud nõukogude ühiskonna tõukejõuks, on sõja-aastail sünnitanud suuri kangelastegusid meie inimeste hulgas nii sõjategevuse kui ka töö alal.

Nõukogude inimese kodanikuväärsus on ta ustavus Lenini-Stalini partei suurimaile ideedele. Need ideed on meil kehastatud nõukogude korras. See andis meile ületamatut jõudu sõjapäevil, see annab meie rahvale jõudu ülesannete lahendamiseks ka sõjajärgsel ajastul, neljanda stalinliku viisaastaku aastail.

Nõukogude korrale ja Nõukogude riigile ustavuse kehastuseks on rahva üldine armastus Suure Stalini vastu. Lahingute tules leegitsevast Stalingradist põõrasid linna kaitsjad kriitilistel päevadel — 6. novembril 1942 — oma pilgud Stalini poole: „Kirjutame Teile suure lahingu mõllus, lakkamatus suurtükimürinas, palangute kumas suure vene jõe Volga järsul kaldal; kirjutame, et ütelda Teile ja Teie kaudu kogu nõukogude rahvale, et meie vaim on värske nagu ei iialgi enne, tahe kindel, meie käed pole väsinud vaenlast hävitamast. Meie otsus on — seista surmakartmatult Stalingradi müüride ees!"

Kümned ja sajad ajaloolised dokumendid nõukogude rahva ühtsusest ja mehisusest, mis on saadetud juhile, annavad tunnistust säärasest laiade rahvamasside kõrgest kodanikuteadvusest, millistega võrdseid näiteid ei leia inimsoo ajaloost. Rahvas ammutas rindel ja tagalas jõudu ja meelekindlust oma juhi geeniusest.

Juhi ja rahva tahte erakordne ühtsus on Nõukogude riigi uute loominguliste võitude pandiks. Töötades seltsimees Stalini juhendite täitmisel, saavutavad Nõukogude Liidu töötajad oma Kodumaa kõikide jõudude suure õitsengu.

(„Izvestija" juhtkiri 11. sept. 1945)

ELKNÜ Keskkomitees

Põllumajandussaaduste vastuvõtu punktide shefluse alla võtmisest kommunistlike noorte organisatsioonide poolt

Eesmärgiga kindlustada põllumajandussaaduste vastuvõtu punktide laitmatut tööd ning sel teel aidata kaasa riikliku varumisplaani täitmisele Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 28. aastapäevaks võttis ELKNÜ Keskkomitee vastu otsuse kommunistlike noorte organisatsioonide shefluse kohta põllumajandussaaduste vastuvõtu punktide üle.

ELKNÜ Keskkomitee loeb maakonna kommunistlike noorte organisatsioonide tähtsamaks ja edasilükkamatuks ülesandeks abi osutamise partei ja nõukogude organeile põllumajandussaaduste vastuvõtu punktide eeskujuliku töö tagamiseks.

ELKNÜ Keskkomitee teeb ettepaneku ELKNÜ maakonnakomiteedele, valdade kommunistlike noorte organisaatoreile ja algorganisatsioonide sekretäridele lähema 10 päeva jooksul arutada läbi võimalused kohalike põllumajandussaaduste vastuvõtu punktide abistamiseks ning võtta vastuvõtupunktid oma shefluse alla.

ELKNÜ Keskkomitee määrab, et kommunistlike noorte organisatsioonide põhiülesanded põllumajandussaaduste vastuvõtu punktide töö paremustamisel oleksid järgmised:

1. organiseerida noorte abi vastuvõtupunktide täielikuks kordaseadmiseks;

2. eraldada vajalik hulk noori abitööjõuna vastuvõtupunktide töölistele abiks vilja vastuvõtmisel talunikelt, eriti aga punavooride saabumisel;

3. teha kommunistlikud noored organisatsiooniliselt vastutavaks vajalike tulekaitseabinõude kindlustamise ala vastuvõtupunktide juures, kasutades selleks kohalike tuletõrjemeeskondade abi;

4. kooskõlas valla täitevkomiteega luua kommunistlikest noortest ja aktiivsemaist organiseerimata noortest valvepostid vastuvõtupunktide juurde,

5. erilist tähelepanu pöörata sellele, et vili vastuvõtuladudes oleks kaitstud riknemise eest niiskuse tõttu, samuti rottide kahjustuse eest;

6. organiseerida iga vastuvõtupunkti juurde punanurgad või lugemistoad ajalehtede ja kirjandusega;

7. korraldada neis punanurkades individuaalseid ja kollektiivseid vestlusi vastuvõtupunktides normikohustusi öiendavate talunikega;

8. kindlustada seina- ja lahingulehtede ilmumist punanurkades, kasutades neid ülevaate andmiseks normikohustuste täitmise käigust vallas või piirkonnas, eesrindlike kohustuste täitjate esiletõstmiseks, mahajääjate kritiseerimiseks ja kohustuste täitmise saboteerijate paljastamiseks; punanurkades seada üles autahvlid oma kohustused eesrindlikult täitnud ja ületanud talunike patrioottiliste tegude populariseerimiseks.

Tartus rakendati tegevusse uus veevärgipump

Fašistlike okupantide metsik hävitustöö muutis täielikult rusuhunnikuks Tartu veevärgi pumbamaja, mille tagajärjel kannatas linna varustamine veega, sest tegevusse rakendatud raudtee ja Tartu Riikliku Ülikooli pumbamajad ei suutnud kõikide Tartu veetarvitajate veevajadust rahuldada.

Juba möödunud sügistalvel asuti Tartu käitiste ja asutuste töötajate poolt hoogtöö-pühapäevakute korras pumbamaja rusude koristamisele, tehes ettevalmistusi pumbamaja ülesehitamiseks.

Käesoleva aasta märtsikuus rakendati Tartu Linna TK Kommunaalosakonna poolt Tartut veega varustama Tartu Ehitus- ja Montaazhivalitsuse „Tehniku" poolt ehitatud väiksema võimsusega pump, mis suutis linnale anda 300 liitrit vett minutis.

Samaaegselt alustati ka uue pumbamaja ehitustöödega. Uus pumbamaja plaanitatakse vanale alusmüürile. Uue pumbamaja ehitustöid teostab lepingu alusel Ehitustrust nr. 3. Tööliste vähesuse tõttu on aga ehitustööd pikale veninud.

Et kiiremini rahuldada Tartu suurenevat veetarvidust, selleks ehitati esialgu ajutine pumbamaja barakkehitusena, kuhu insener sm. Korjuse juhatusel monteeriti uus, Tartu Raudteesõlmelt lepingu alusel kasutada saadud suurem pump, mis suudab anda 1000 liitrit vett minutis.

12. septembril jõuti valmis kohaletoodud pumba remondi ja kokkumonteerimisega ning uus pump rakendati linna veevärgi teenistusse. Uue pumba käikulaskmist olid tulnud jälgima ENSV Veevärgi, Kanalisatsiooni ja Gaasi Peavalitsuse juhataja insener sm. Kõiv, Tartu Linna Täitevkomitee esimees sm. Prink, Tartu Linna Ehitus- ja Remonttööde Peakomitee esimees sm. Gallit, Tartu Linna TK Kommunaalosakonna juhataja sm. Puusta, linna insenerid sm. Tari, Korjus ja teisi linna asutuste juhtivaid töötajaid. Uue pumba tööga jäädi täiesti rahule.

Uus pump suudab täielikult rahuldada Tartu senist veetarvidust ja võimaldab veeabonentide arvu suurendada. Ühtlasi hakkab pump lepingu alusel vett andma ka Tartu raudteesõlmele. Seni töötanud raudtee pumbamaja jääb esialgu reservi.

Jaan Ora

Kümmepäevaku neljas päev Tartumaal

Põllumajanduslike tööde kiirendamise kümmepäevaku neljas päev näitas, et Tartumaa vallad ei ole veel küllaltki organiseeritult töötanud. Valdade täitevkomiteede esimehed, parteiorganisaatorid, varumisinspektorid ja külanõukogud peavad oma ülesannete täitmisel esinemud puudused otsustavalt kõrvaldama.

Rahuldavalt on edenenud teraviljanormi täitmine kogu dekaadi nelja päevä jooksul RANNU vallas (TK esimees A. Kont, varumisinspektor Ed. Lukats), kus on iga üksiku päeva ülesanne täidetud ja mõnel päeval isegi tunduvalt ületatud. Nii täitsid rannulased 13. septembri päevaülesande 620%-liselt.

Korralikult laekub teraviljanorm LUUNJA vallas (TK esimees Ed. Annok, parteiorganisaator A. Priks, varumisinspektor A. Reino), kus täideti järjekordne päevaülesanne 198,3%-liselt. Samuti SAADJÄRVE vallas (TK esimees J. Kukk, parteiorganisaator A. Jõgar, varumisinspektor E. Piirmaa) 100%.

Dekaadi neljanda päeva ülesande on edukalt täitnud veel SADALA vald (TK esimees J. Teppan, varumisinspektor Haan) 480,9%, kuid sellest hoolimata pole valla täitevkomitee suutnud organiseerida tööd nii, et iga päevane ülesanne saaks täidetud. See järeldub sellest, et eelmisel päeval ei laekunud Sadalas ainustki kilogrammi vilja. Samasuguseid väärnähteid esineb veel KUREMAA vallas (TK esimees T. Mei, varumisinspektor M. Tootson, kus dekaadi neljanda päeva ülesanne täideti 282%-liselt, seevastu aga eelmisel päeval laekus vilja ettenähtud kogusest 7,5%. JÕGEVA vallas (TK esimees J. Paatsi, parteiorganisaator K. Paavel, varumisinspektor H. Tooming) laekus vilja 13. septembril 212,7% ulatuses ja LAIUSEL (TK esimees J. Jannsen, parteiorganisaator E. Levok, varumisinspektor L. Taal) 135% ulatuses.

Kümmepäevaku neljanda päeva ülesannet pole suutnud täita VAIMASTVERE vald (TK esimees J. Simson, varumisinspektor A. Miller), kus isegi eelmise päevaülesande täitmise protsent langes 40 võrra. Siin tuleb kohustuslike müüginormide õigeaegse täitmise eest vastutavatel töötajatel oma töötiili tunduvalt muuta. Mitterahuldavalt täitsid dekaadi neljanda päeva kohustuse teraviljanormi varumises KUDINA (TK esimees E. Liivak, parteiorganisaator Ojaste, varumisinspektor E. Vare) 88,8%, Kambja (TK esimees J. Peterson, parteiorganisaator H. Tiits, varumisinspektor K. Laanemaa) 35,7%, PÜHAJÄRVE (TK esimees K. Grosschmidt, parteiorganisaator E. Lehtoja, varumisvolinik E. Saaroja) 16,6% ja PUHJA (TK esimees A. Rillo, parteiorganisaator O. Jaanikivi, varumisinspektor M. Kadaja).

Peale eelpoolnimetatute on veel rida valdu, kus pole kuni 13. septembrini laekunud ainustki kilogrammi vilja. Need on: ALATSKIVI (TK esimees O. Jalakas, parteiorganisaator T. Lodeikin, varumisinspektor A. Pärn), MEEKSI (TK esimees A. Kljukov, parteiorganisaator A. Romanenkov, varumisinspektor A. Stepanov), PEIPSIÄÄRE (TK esimees N. Belov, varumisinspektor V. Kisljakov) ja VOORE (TK esimees H. Puussepp, varumisinspektor L. Pärn).

Neis valdades tuleb täitevkomiteel, valla aktiivil ja külanõukogudel tunduvalt muuta oma tööstiili, sest ainult valla täitevkomitee esimehe, parteiorganisaatori ja varumisinspektori hästiorganiseeritud koostöö tagab põllumajanduslike tööde kiirendamise kümmepäevaku eduka täitmise.

Soome erakorralise saadiku ja täievolilise ministri hr. Kai Sundströmi saabumine NSV Liitu

15. septembril saabus Moskvasse Soome erakorraline saadik ja täievoliline minister hr. K. Sundström.

Kesklennuväljal olid hr. K. Sundströmi vastu võtmas NSVL Välisasjade Rahvakomissariaadi protokolliosakonna juhataja F. F. Molotshkov.

Vilja punavoor on jõudnud Tartu vastuvõtupunkti.

Vilja Punaarmeele

Vara kommunistlikud noored täidavad lubaduse

Kevadel võtsid Vara valla kommunistlikud noored endale majandada 14-hektarilase talu ja lubasid saadava vilja anda Punaarmee fondi. Hoolega töötasid noored oma talu põldudel, harides põldu teadmisega, et selle vili ja annavad nad üle kangelastele, punaarmeelastele.

Kolmapäeval, kui saabus Tartu vastuvõtupunktidesse punavoor Vara vallast, ühines vooriga ka Vara valla kommunistlike noorte organisaator sm. Unt ja tõi vastuvõtupunkti 410 kg rukist Punaarmee fondi heaks.

Vaimustusega räägib sm. Unt noorte tööst nende talus ja lubab varsti tuua jällegi koorma vilja punaarmeelastele.

200 kg kartuleid Punaarmeele

Äksi valla Palumäe talu uusmaaja sm. Armin Västrik tõi kolmapäeval punavooriga 200 kg kartuleid Punaarmee fondi.

Sm. Västrik on eluaegne raudteetööline ja möödunud sügisel hakkas ta põllumeheks, võttes endale väikese talu Kastli külast.

Ta on tubli töömees ja talu on tal eeskujulikult korras. Olles Kastli valavolinik täidab ta suurima püüdlikkusega oma ülesandeid ning omab suurt autoriteeti oma piirkonna talupidajate silmis.

Rahvaste sõprus

Ühtek Lenini poolt pärandatud suurtest õpetustest on hoolitsemine sõprus- ja vennaliku koostöö kindlustamise eest meie maa rahvaste vahel. Lenin ja Stalin on alati osutanud suurt tähelepanu rahvusküsimusele, kogu nende revolutsioonilise tegevus oli pühendatud võitlusele inimese iga liiki rõhumise vastu inimese poolt, eriti aga rahvusliku rõhumise vastu.

Juba ammu enne nõukogude võimu kehtimapanekut töötasid Lenin ja Stalin välja viimistletud teooria rahvusküsimuse alal, koostasid bolševistliku rahvuspoliitika põhialused.

Nõukogudemaa rahvaste sõprus on Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni suurimaid saavutusi. Nõukogude korra 27-aastase arengu jooksul on see sõprus ilma tugevnenud ja vankumatuks muutunud.

Meie maa rahvaste sõprus on leninlik-stalinliku rahvuspoliitika silmapaistvamaid tulemusi, mis juba sotsialistliku revolutsiooni võidule-pääsmise esimestest päevadest alates on muutunud paljurahvuselise riigi ülesehitustöö nurgakiviks. Juba „Venemaa rahvaste õiguste deklaratsioonis", mis on kirjutatud seltsimees Stalini poolt ja 16. (3.) novembril 1917 Lenini ja Stalini poolt avaldatud, märgitakse rahvaste põhiõiguseks:

„1. Venemaa rahvaste võrdsus ja suveräänsus.

2. Venemaa rahvaste vaba enesemääramisõigus kuni lahkulöömiseni ja iseseisva riigi moodustamiseni.

3. Kõigi ja igasuguste rahvuslike ja rahvuslik-usundlike eesõiguste ja kitsenduste kaotamine.

4. Venemaa territooriumil elunevate vähemusrahvuste ja etnograafiliste rühmade vaba arenemine."

Neis suurima ajaloolise tähtsusega riikliku akti neljas punktis on väljendatud see põhimine, mida partei, eeskätt Lenini ja Staliniga, rahvusküsimuse alal oma otsustes on kaitsnud. Need seisukohad on kinnitamist leidnud Esimeses Nõukogude Konstitutsioonis ja edasi arendatud Stalinliku Konstitutsioonis.

Nõukogude võim on järjekindlalt, samm-sammult leninlik-stalinliku rahvuspoliitika põhimõtteid teostanud, kokku liitnud NSVL rahvaid ja nende riiklikku koostööd tugevdanud. Suveräänsete nõukogude vabariikide ühendamine ühtseks Liiduks on selle rahvaste vennaliku koostöö riiklikuks vormiks, mis igalihele neist kindlustab nende majanduslikku vabaduse ja rahvuslik-kultuurilise arengu. Paljud meie maa rahvastest omandasid rahvusriikluse ainult nõukogude võimu tingimustes.

Vene tööline ulatas esimesena vennaliku, abistava käe endiste rõhutud rahvaste töötajaile, kutsudes neid enda kõrval võitlema isiendi huvide eest. Mõisnike ja kodanluse vastu, kõigi rahvaste reaktsionääride vastu. Järgnedes sellele kutsele tõusis enamik piiriäärestest rahvastest üles oma ekspluateeriva ladvakihi vastu ja kutsus selle ladvakihi poolt loodud valgekaartlikud rahvuslikud „valitsused". Vihases kodusõjas ühendasid paljud rahvused oma saatuse vene töölisklassiga ja lõid koos temaga terasest kaitse, mille vastu purunesid kõik välismaiste interventide ja nende käsikute sepitsused.

Ainult üksikutes rahvuspiirkondades (Ukrainas, Taga-Kaukaasias, Baltimail ja mujal) õnnestus ekspluataatorlikel elementidel välismaiste interventide abil pettuse teel ajutiselt töötavat rahvast oma võimu all hoida.

Välismaiste interventide ja omamaise kodanluse rõhumispoliitika veenis aga töörahvast, et ainult liidus vene töölisklassiga ja suure vene rahvaga läheb neil korda oma maad rööviimisest päästa ja oma rahvuslikku sõltumatust ning töörahva õigusi kaitsta. Igasugune teine tee, millele neid tõukasid kodanlikud natsionalistid, viib töörahva paratamatult orjusse ja muudab nende maa imperialistide kolooniaks.

Sangarlikus võitluses ühise klassivaenlase ja interventide vastu kasvas ja tugevnes Venemaa rahvaste võitlussõprus. Selles võitluses otsustasid endised rõhutud rahvad ka oma rahvusliku enesemääramisõiguse küsimuse.

Nõukogude rahvaste ülksteisele lähenemises etendas väga suurt osa Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik. Siin hakkasid esimesena moodustuma autonoomsed nõukogude vabariigid ja oblastid. Tatarlased ja baškiirid, kazahhid ja tshuvashid, marilased ja jakuudid, mägestiku- ja muud rahvad said suure vene rahva kaasabil võimaluse ehitada oma uut, vaba elu täieliku võrdsuse alusel Venemaa rahvastega.

Meie maa-alaste rahvaste vabastamises on eriti suurt osa etendanud vene rahvas. Ta pole kunagi olnud rõhuja rahvas, ta pole iialgi elanud jõude teiste rahvaste arvel. Vabadusearmastus, leppimatu viha rõhumise igasuguste avaldusvormide vastu käib punase niidina läbi tema ajaloost.

Vene rahvas on tõhusalt toetanud endise Venemaa rahvaid nende rahvusriikluse loomisel, nende majanduslikus ja kultuurilises arenemises, mis on kõigis Suure Nõukogude Liidu vennasrahvastes tema vastu sügava tänutunde esile kutsunud.

Tihe ja katkestamatu side VNFSV rahvaste vahel kergendas kodusõja võidukat lõpuleviimist ja tõstis rahvaste liidu ja sõpruse uuele kõrgemale astmele: 1922. a. lõpul loodi Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit, mis ühendas kõik sõltumatud nõukogude vabariigid (VNFSV, UNSV, VNSV, TNFSV). Suveräänsete nõukogude vabariikide liitmine ühtseks riiklikuks liiduks oli rahvaste vennaliku koostöö selleks poliitiliseks vormiks, mis kindlustab igale neist majandusliku ja rahvuslik-kultuurilise arengu vabaduse. Järk-järgult ületas nõukogude võim rahvuslike lahkhelide ja usaldamatuse jäänused, tugevdas ja laiendas paljurahvuselist riiki.

1924. a. Konstitutsiooni vastuvõtmise momendil kuulus Nõukogude Liitu 4 liiduvabariiki (sealhulgas ka TNFSV, mis koosnes 3 vabariigist), 13 autonoomset vabariiki ja 13 autonoomset oblastit.

1940. a. ühendas NSVL eneses 16 liiduvabariiki, mille koosseisu kuulus 20 autonoomset vabariiki, 9 autonoomset oblastit ja 10 rahvuspiirkonda.

Nõukogude võim lähendas riiklikke organeid rahvaste töötavaile huilkadele, andes alati suure tähtsuse riikliku aparaadi paigutamisele.

„On vajalik," ütles seltsimees Stalin, „et kõik nõukogude organid ääremail, kohus, administratsioon, majandusorganid, otsese võimu organid (samuti ka parteiorganid) koosneksid võimalust mööda kohalikest inimestest, kes tunnevad kohaliku rahva elu-olu, kombeid, tavasid ja keelt, et neisse instituutidesse oleksid juurde tõmmatud päriselt maiste rahvamasside parimad inimesed, et kohalikud töötavad massid võtaksid osa maa valitsemisest kõigil aladel, kaasa arvatud ka kaitseväeosade kujundamise ala, et rahvahulgad näeksid, et nõukogude võim ja tema organid on nende endi pingutuste tulemus, nende endi igatsuste kehastus" („Marksism ja rahvus- ning koloniaalküsimus").

Meie maal asetleidnud suurt rahvaste sõprust nimetavad nõukogude rahvad leninlik-stalinlikuks.

Iialgi enne pole Nõukogude Liidu rahvaste ühtsus ilmnenud nii selgelt kui Suure Isamaasõja päevil. Stalin märkis, et „kõik Nõukogude Liidu rahvad on tõusnud ülksmeelselt kaitsma oma Kodumaad, pidades praegust Isamaasõda õigustatult kõigi töötajate ühiseks asjaks, vahet tegemata rahvuste ja usutunnistuste vahel. Nüüd näevad hitlerlikud politiikamehed juba ise, kui lootusetult rumalad olid nende arvestused lahkhelidele ja kokkupõrgetele Nõukogude Liidu rahvaste vahel. Meie maa rahvaste sõprus pidas vastu kõigile sõjaraskustele ja katsumustele ning karastus veel enam kõigi nõukogude inimeste ühises võitluses fashistlike sissetungijate vastu".

Ja nüüd, kus on saavutatud täielik võit vaenlase üle, kus saksa-fashistlik kiskja on puruks tallatud, on kõigi NSVL rahvaste esimene mõte juhitud sellele, kes neid kokku liitis ühtseks vennalikuks pereks, kes viis meie rahva võidule — on pöördud Suurele Stalinile. Kõikide rahvaste keelel, kes asustavad meie isamaad, kõlavad armastuse ja tänu, piiritu andumuse ja austuse sõnad. Suur Isamaasõda tõestas hiilgavalt seltsimees Stalini tarka mõtet, meie maa rahvaste sõpruse tähtsuse kohta.

„Kuni see sõprus kestab, püsivad meie maa rahvad vabadena ja võitmatutena."

NSVL — tööliste ja talupoegade paljurahvuseline sotsialistlik riik on rahvaste sõpruse elavaks ja eredaks kehastuseks. Nõukogude Liidu rahvad lõid uue ühiskondliku korra, kehtestasid tõelise rahvavõimu, mis väljendab meie maa rahvaste kõigi töötajate huve. Iga nõukogude inimese olevik ja tulevik liitub meie Kodumaa saatusega. Ja iga meie maa töötaja mõistab, et tema vabadust ja ainelise kindlustuse ja kultuuri kõrget taset, mille ta on saavutanud nõukogude võimu ajal, võis kaitsta ainult ühiste pingutustega ja halastamatus võitluses saksa fashistlike röövvallutajate vastu.

Ja nüüd, kus on saavutatud täielik võit vaenlase üle, kus on likvideeritud viimne sõjakolle idas — hävitatud jaapani imperialism — me võime öelda: kasvagu ja kosugu Isamaasõja puhastustules järeleproovitud ja karastatud suur stalinlik sõprus — meie kalli, võiduk Kodumaa edaspidise õitsengu, võimsuse ja võitmatuse pant.

Aleksander Lõhmus.

Mälestusi vennasrahvastest

Fashistid hävitasid miljonite inimeste kodud, purustades nende perekonnaõnne, neid sõjamõllus ülksteisest lahutades ja mööda maailma laiali pillates. Ka tuhanded eesti perekonnad olid sunnitud fashistliku sõjamõllu eest varju otsima, evakueerudes Nõukogude Liidu tagalasse, kus nad leidsid sõbraliku vastuvõtu vennasrahvaste peres. Sellest meenuvad ajad, kus kogesin suuremat rahvaste sõprust, armastuses ülksteisesse suhtumist. Kus vennasrahva hädа oli oma rahva hädа, vennasrahva rõõm oma rahva rõõm. Pikal sõidul sinna kohtasime nii mitmel korral, kui meie eshelon jaamas peatus, erinevaid vennasrahvaid, kes kohtlesid meid suurima sõprusega ja tundsid kaasa meile sünnimaa sõjaohu puhul. Elavalt mäletan päeva, mil meie eshelon peatus Rõbinskis. Jaama elualuas oli meile reserveeritud lõunasöök. Sealt lõunatamast tulles kohtasime meie eshelooni hilisetajaid — kohalikke noori ja täiskasvanuid, kel kõigil oli kaasas midagi suupärast meile külakostiks. Kaks väikest oktoobrilast — ülksteisega sarnased kui kaks tilka vett, vist õde-venda, kandsid enda vahel korvi maasikatega, mida meile, lastele jagasid, meilt osa võtlikult midagi küsides, mis oli seoses meie mahajäänud koduga. „Pole viga, küll pääsete pea tagasi oma koju. Fashism saab purustatud, võit jääb meile!" trööstis väikemees meid vahvalt. Vennasrahva sõbralik kohtlemine teel meie uutesse kodudesse oli suureks lohutuseks meile, kes olime kaotanud kodud sünnimaal. Mõni päev edasi peatusime Kaasani lähedal ühes väikeses jaamas, mis asus keset läretuid, lokkavaid viljapõlde, kus viibisime 16 tundi. Rongi peatudes ümbritses meid rahvahulk, enamikus naised ja noored neiud, kes kandsid suuri valgeid põlli ja kirjusid rätte, mis olid väga ilusad. Rätikuid kandsid nad nii, nagu kannavad peakatteid meditsiinõed. Kuigi me ei osanud ülksteise keelt, osutasid need tatari neiud ja naised väga sõbralikeks. Kui jõudsime sihtjaama Šalangeri, olid meid vastu võtmas kohaliku täitevkomitee ja külanõukogu esimees, kes lahkelt juhatas meid sööklasse, et enne kolhoosi sõitmist keha kinnitada. Olles söönud, paigutasime oma pakid vankrelle. Väljusime jaamast kella 11 paiku. Õhtuks jõudsime ühte küllа nimega Omar, kus

Grupp ENSV-st 1941. a. evakueerunud eestlasi vennasrahvaste juures

juba külavärava juures meile vastu tuldi. Õnnelikum oli see perenaine, kes võis rohkem öömajalisi saada, igas majas ootas meid külalislahke vastuvõtt. Mulle meenub lahke nägu vanaema, kes lauas süües pakkus mulle tükt kui teist, ise öeldes: „Gotsh, isi tõor, gotsh, tõi shtisen olad vet!" („Sõõ, väike tiidruk, sõõ, su kõht on ju tühi!") Siis ei teadnud ma, mis tähendavad need lahedad sõnad, küll aga nüüd, sest selle rahva hulgas elades õppisin ka nende keele ära. Hommikul võisime jätkе välja-puhanult teele asuda. Meil, 15 perekonnal, oli veel 36 km sõita, sest meid oli määratud Petjälo külla. Sinna jõudsime kell 12 päeval. Voorimees viis meid õue, kus oli kaks maja, ühte neist kanti meie pakid ja see saigi meie uueks koduks, kus sõja-aastad veetsime rahus ja rõõmus. Meie majapidamist aitasid korraldada kolhoosi valitsus ja kolhoosnikud, kinkides meile koduloomi ja linde.

Isegi haiguspäevil olid meil marilasist põetajad. Meie suure Kodumaa rahvaste ühtekuuluvuse, vennalik sõprus, piiritu armastus ülksteise ja Kodumaa vastu — see on Nõukogude Liidu võimsuse allikas, kust ta rahvad ammutavad jõudu, mis on teinud meist teiskordselt võitjad inimsoo vaenlaste üle.

Enna Tool

TARTU ELU

Enam hoogu ühiskondlikule ehitamis- ja taastamistööle

Vastavalt ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määrusele nr. 607 tuleb kõigil Tartu töövõimelistel elanikel asuda ühiskondlikule ehitamis- ja taastamistööle. Ühiskondlike tööde korraldajaks Tartus on Tartu Linna Ehitus- ja Remonttööde Peakomitee vastav komisjon — Ühiskondlike Tööde Komisjon, kelle asukohaks on Tartu Linna TK Töölju Arvestamise ja Jaotamise Büroo, Gildi 8.

Tegelike tööde läbiviimiseks tuleb asutuste, ettevõtete ja käitiste juhatajail esitada linna Ühiskondlike Tööde Komisjonile oma tööliste ühiskondlikele töödele rakendamise plaan, kus peab olema märgitud, kuipalju ja mis ajal töötajaid tööle rakendatakse. Asutuste, ettevõtete ja käitiste poolt esitatud tööplaanide kohaselt määratakse komisjoni poolt töökohad ja tööajad ning tehakse need organisatsioonidele teatavaks.

Asutuste, ettevõtete ja käitiste juhatajad määravad oma töötajaile, kes ühiskondlikest töödest osa võtavad, grupijuhi, kes korraldab vastavate sissekannete märkimist isiklikesse tööraamatuisse, mis antakse kõigile Tartu linna taastamistöödest osavõtjaile linna Ühiskondlike Tööde Komisjoni poolt antud korraldustele.

Ajalehes „Postimees" ilmus juba varem Tartu Linna Ehitus- ja Remonttööde Peakomitee ametlik teadaanne ja üleskutse kõigile Tartu asutuste, ettevõtete ja käitiste juhatajaile ning kollide direktoreile ühiskondlike taastamistööde organiseerimiseks kas pühapäevakute korras või tööpäevadel peale tööaega. Sama teadaanne anti üle Tartu ettevõtete juhatajaile ka telefoni teel.

Kahjuks peab nentima, et osa Tartu asutusi, ettevõtteid ja käitisi suhtub hoolimatu passiivsusega kohustuslike ühiskondlike ehitamis- ja taastamistööde teostamisse.

Isiklikke tööraamatuid on oma töötajaile seni muretsenud ainult 16 Tartu ettevõtet: Naha- ja Nahasaaduste Kombinaat, Tartu Tuletõrje, Gaasivabrik, Lihakombinaat, Elektritarvete Vabrik, Metallkaupade Vabrik, Riiklik Seerumi-instituut, RKK Müügiosakonna Raamatumüüg: Baas, kino „Ateen", Tartu Lauatehas, Vildivabrik, Tartu Kaubastu, Peipsi Jõelaevandus, Tööstuskool nr. 12, VI Mittetäielik Keskkool ja II Lastesõim.

Ühiskondlikule taastamistööle on tööpäevadel peale tööaega seni asunud ainult 4—5 Tartu käitist: Naha- ja Nahasaaduste Kombinaat, Tartu Metallkaupade Vabrik, Tartu Elektritarvete Vabrik, Tartu Kaubastu ja Kammivabrik. Eriti edukalt on töötanud Kammivabriku kollektiiv, kes on juba mitmel õhtupoolikul teostanud taastamistöid.

Kaubastu 800 töötajast on tööl olnud aga ainult 20—30 inimest. Tartu Lihakombinaadi direktori sekretär, võttes telefoni teel vastu kohustusliku ühiskondliku taastamistöö korralduse, jättis selle administratsioonile edasi andmata. Teised Tartu käitised ja ettevõtted ei ole seni üldse reageerinud Tarttu Linna Ühiskondlike Tööde Komisjoni poolt antud korraldustele.

Ühiskondlike tööde korras teostatakse praegu veevärgi laiendamise töid Kastani ja Hans Heidemanni t. nurgal ning kanalisatsioonitöid Marja tänaval. Kõigi Tartu töötajate aukohustuseks peaks olema osavõtt nendest üldkasulikest töödest, et sellega kiirendada kodulinna ülesaamist sõjakahjustusist.

Tartu Linna Ühiskondlike Tööde Komisjon ootab kältiste ja ettevõtete juhatajailt enam nõukogulikku arusaamist, kohusetunnet ja kaasabi Tartu ehitamis- ja taastamistööde teostamisel. Ükski töövõimeline kodanik ei tohi eemale jääda saksa röövvallutajate poolt purustatud linna heakorraseadmete taastamisest.

Tartu kommunaaltöötajaile avatakse söökla

Hiljutisel Tartu Linna Täitevkomitee kommunaalettevõtete juhatajate koosolekul otsustati avada töötajaile kinnine söökla.

Söögisaali organiseerimine jaotati kommunaalettevõtete vahel vastavalt nende töö iseloomule võrdselt. „Elvari" kontorile tehti ülesandeks valmistada vajalik mööbel. „AKRA" kohustus korrastama kanalisatsiooni. Taastamis- ja remonttööde kontor võttis endale ülesandeks teostada söökla hoones remont. Heakorra Kontor hoolitseb toiduainete transpordi eest kommunaalosakonnale kuuluvaist majapidamistest — Jaama ja Anne mõisast.

Söökla asukoht — Gustav Adolfi t. 11, on südalinnas, seega hästi valitud ja kõigile kommunaaltöölistele kättesaadav. 20. septembriks loodetakse söökla käiku lasta.

Noorte raamatukogud

Tartu Linna Noorteraamatukogu, mille ruumid kandsid veel mõningaid sõjajälgi, on muutunud nüüd kauniks loosungite ja püsidekoratsioonide tõttu.

Lugemissaalis on üles riputatud nii eesti- kui ka venekeelseid loosungeid — kasutab ju raamatukogu ka Tartus elav vennasvabariikide noorus — ja riigijuhtide ning kultuuritegelaste pilte. Lugemissaali kasutavad koolinoored sageli ka õppimiseks, mille soodustamiseks on paigutatud seintele sobivas ja dekoratiivselt mõjuvas asendis maakaarte.

Kõrval asuv mänguruum, kus noored veedavad aega kogust laenutatud lauamängudega, on dekoreeritud seerialiselt „Emajõe sündi" kujutavate plitidega, mille sinestik pärineb samanimelisest tuntud müüdist.

Ruumide kaunistamisel aitasid aktiivselt kaasa kommunistlikud noored.

L. Moorats

Tööst Tartu Kaubastu orderite osakonnas

Fashistide hävitustöö tagajärjel on purunenud paljud meie tekstiilvabrikud, mille tagajärjel pole võimalik turustada tarbijaile kaupu normeerimata. Et aga olemasolevaid kaupu õiglaselt jaotada, on teostatud tekstiilkaupade müük orderite alusel.

Külastades Tartu Kaubastu orderite osakonda, kohtan osakonna juhatajat sm. Selma Sibulat, kes annab lahkelt lühikese ülevaate oma osakonna tööst.

Tartu Linna Täitevkomitee Kaubandusosakonna poolt koostatud jaotuskava järgi kirjutatakse välja ordereid, mis on määratud Tartu töötajaile tekstiilkaupade ostmiseks.

Osakonnas on peale juhataja ainult kolm ametnikku, kuid vaatamata sellele on töö hästi organiseeritud. Kõik jaotuskavade järgi ettenähtud orderid on õigeaegselt valmis kirjutatud ja asutustele välja jagatud.

Esimesel kvartalil jagati töötajaile välja ligi 24 000 orderit, kuna teisel kvartalil väljastati asutuste ja käitiste töötajaile üle 33 000 orderi. Peale selle kirjutatakse siin veel välja ordereid Punaarmeest demobiliseeritule ning Emade ja Laste Nõuandla poolt väljaantud tõendite põhjal.

Aga see pole veel kõik. Sama osakonna kaudu toimub talongide väljaandmine orderivabade kaupade ostmiseks. Aknaklaasi ostmiseks on orderiosakonna poolt kahe kuu jooksul välja kirjutatud 1757 orderit.

Sama osakonna juhataja täidab ka erikontrolöri ülesandeid. Siin kustutatakse kõigi Tartu Kaubastu äride poolt esitatud nimeta talongid.

Nagu eespooltoodud andmetest nähtub, on orderite osakond hästi töötanud. Eriti hoolas on orderite osakonna juhataja sm. Selma Sibul. Eesrindlikest töötajaist võiks märkida sm-hi Silvia Sirgi ja Aino Traksi. Ehkki tööaeg on ette nähtud kella 8—17-ni, töötab orderite osakond vahel 11—13 tundi, et kindlustada Tartu töötajaile õigeaegset orderite kättesaamist.

Tartu kodanikele parandatakse jalanõusid

Tartu Töönduslike Kooperatiivide Liit on asunud parandama Tartu töötajaile jalatseid.

Kältised ja asutused, kes soovivad oma töötajate jalanõusid parandada, peavad esitama sooviavalduse koos töötajate nimekirjaga Tartu Töönduslike Kooperatiivide Liidu büroole. TTKL annab jalatsite parandamiseks vastavad orderid, mille alusel parandustöid teostab Narva t. 91 asuv artell „Marss".

Vastavalt Artellide Peavalitsuse kaudu saadud jalatsite tallutamismaterjalile on seni soove jalanõude parandamiseks saadud rahuldada 50—100% ulatuses. Jalanõusid on seni parandatud esijoones Tartu artellide töötajaile, peale selle Tartu Linna TK Tervishoiuosakonna, Tartu Linna TK Rahanduseosakonna, Elamute Valitsuse, Tartu Linna Kommunaalosakonna taastamis- ja remonttööde kontori, RK „Teadusliku Kirjanduse", Tartu Arstiriistade Tööstuse, trükikäitise „Hans Heidemanni" jt. käitiste ja asutuste kollektiividele. Samuti on jalanõusid parandatud ka Tartu Kergetööstuse Tehnikumile, kellega TTKL on sheflusvahekorras.

Jalanõude parandamine jatkub pidevalt. Vastava määruse alusel on artellid kohustatud 50% ulatuses toodanguplaanist teostama parandustöid kodanikele.

Parandustööde edukust takistab kingseppade puudus. Artellis „Marss" töötab vanade jalatsidе parandamise alal seni ainult 4—5 tööjõudu. Kingseppade arvu tuleb suurendada vähemalt 20-ni, mis kindlustaks kodanikele jalanõude kiirema kättesaamise.

Otstarbekalt tarvitada elektrit

Seni kui tegevusse rakendatakse Ulilasse jõudnud uus, võimas rong-elektrijõujaam, tuleb Tartus leppida piiratud elektrienergia-hulgaga.

Voolu kokkuhoiu eesmärgil on õhtuti kella 20—24-ni, millal on suurem elektritarvitus, Tartu kältistel tööstuslikuks otstarbeks elektrienergia tarvitamine keelatud. Vaatamata vastavale korraldusele ei ole mitmed kältised seni oma ettevõtte tööaegu ümber korraldanud. Septembrikuu alguses toimunud kontrollkäigul selgus, et Tartu Vildivabrik ja metallitööstus „Võit" tarvitasid elektrienergiat õhtul keelatud kellaajal.

Seesugune vastutustundetu „Estonenergo" poolt kehtestatud korralduste möödahiilimine on lubamatu. Elektrivoolu vargused põhjustavad elektrivõrgu ülepinget ja ootamatuid elektrikatkestusi. Voolu lubamatu tarvitamise jätkudes võtetakse asjaomaste käitiste vastu tarvitusele karmimad abinõud.

Samuti on sagenenud omavoliliselt elektrivoolu sisseseadmised ja elektrivooluvargused Tartu kodanike poolt. Lootuse t. majas nr. 12 oli elektervalgustus lubatud kahele korterile. Elektrivõrgu ametnik leidis aga kontrollimisel, et kõik maja korterid kasutasid omavoliliselt elektrivoolu. Omavolilistele elektriabonentidele katkestati voolu andmine ja neid karistati rahatrahviga. Ülikooli t. 66—8 oli samuti luba küsimata asutud elektritarvitamisele ja kasutati isegi elektripliiti. Korteri omanikku karistati 500 rubla suuruse rahatrahviga. Kalevi t. 50 oli elektri tarvitamisele asutud samuti omavoliliselt. Elektrit tarvitati siin juuksuri poolt juuste lokkimiseks.

„Estonenergo" Tartu elektrivõrgul on kavatsus peale vastavate eeltööde teostamist paari nädala pärast asuda rajoonide viisi elektrivoolu sisseseadmisele kodanike korterites. Uus rongjõujaam on tööle rakendatuna suuteline maksimaalselt rahuldama Tartu vabrikute, asutuste ja kodanike elektrivajadust.

KESK-AASIA RAHVASTE ARENEMINE NÕUKOGUDE VÕIMU AJAL

Suveräänsete nõukogude vabariikide liitmine ühtseks riiklikuks liiduks on rahvaste vennaliku koostöö selleks poliitiliseks vormiks, mis igalihele neist kindlustab majandusliku ja rahvuslik-kultuurilise arengu vabaduse. Järk-järgult ületas nõukogude võim rahvuslike lahkhelide ja umbusu jäänused, tugevdas ja laiendas paljurahvuselist Nõukogude riiki. Paljud meie maa rahvad omandasid rahvusriikluse alles nõukogude võimu ajal.

Rahvaste kujundamise ja konsolideerimise protsessi võib tegelikult jälgida Kesk-Aasia rahvaste rahvusliku arenemise puhul. Tsaariajal oli näiteks turk" meeni rahvas kunstlikult ära jaotatud Vene-Turkestani ja Buhhaara vahel ja tal polnud ühist rahvuslikku kultuuri. Turkmeenid elasid paljude eraldatud suguharude kaupa. Tsaarikezhiimi tingimustes ei kujutanud turkmeeni rahvas endast samuti nagu uzbekid, tadzhikid, kazahhid jt. ühtset rahvust, vaid olid eraldatud. Turkmeeni ja uzbeki rahvaste konsolideerumise ajalooliseks teguriks oli Nõukogude Turkestani piiritlemine rahvuste järgi, mille tulemusena saavutati Turkmeeni ja Uzbekistani kunstlikult eraldatud osade ühendamine rahvuslikeks nõukogude riikideks. 1925. a. kujundati Turkmeeni ja Uzbeki Nõukogude liiduvabariik.

Hiljem kujundati majandusliku, poliitilise ja kultuurilise arenemise tulemusena autonoomsest vabariikidest ümber liiduvabariikideks: Tadzhikistan 1929. a., Kirgiisia ja Kazahstan — 1936. a., NSVL uue konstitutsiooni vastuvõtmise ajaks.

Tsaari-Venemaa arendas oma tööstust ainult neljas tööstusrajoonis: tööstuskeskus koos Moskvaga, põhjaline osa Leningradiga (tolleaegse Petrogradiga), lõuna osa ja Ural. Koloniaalsed ääremaad olid vähe arenenud. Seda arenemist pidurdati võimuloleva vene kodanluse huvides. Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon pühkis minema kodanluse võimu, pani kehtima proletariaadi diktatuuri ja valmistas teed kogu ühiskonnakorra põhilisele muutumisele. Nii Kazahstanis kui ka Kesk-Aasias hakkas kuhjunud rikkuste alusel väga tormiselt arenema tööstus. Kazahstan on üks rikkamaid alasid kasulike maapõuevarade poolest mitte üksnes NSVL-s, vaid kogu maailmas. Eriti rikas on ta värviliste metallide poolest. Seal leidub naftat, sütt, kulda, hõbedat, rauda, haruldasi metalle, keemiliset tooralnet. Kazahstani tööstus oli 1940. a. kasvanud 22,5-kordseks, võrreldes 1913. aastaga.

Enne revolutsiooni oli Kazahstanis kirjaoskajaid ainult 2%, 1939. a. — 76%. Enne revolutsiooni puudusid kõrgemad õppeasutused täiesti, enne Isamaasõda oli neid juba 19. Kogu revolutsioonieelse ajaloo kestel oli kazahhi keeles ilmunud ainult 120 teost. Nüüd ilmub neid ainult aastas üle 600. Rahvapoeet Dzhambul ütles: „Ajas oma selja sirgu kazahh ja silm märkas päikest." Uzbekistanis — NSVL peamises puuvillabaasis — hakkasid arenema uued tööstusharud — põllumajanduslike masinate ehitus, keemia-, nafta-, puuvillapuhastus-, siiditööstus, õmblus- ja jalatsitetööstus jt. Hakkas arenema kultuuriline elu nagu ei kunagi varem. Kui 1914. a. õppis ainult 17 300 last, siis 1941. a. õppis neid juba 1 miljon 300 tuhat. Enne revolutsiooni polnud olemas ainustki tehnikumi ega kõrgemat õppeasutust. Enne Isamaasõja algust oli aga juba 105 tehnikumi, 29 kõrgemat õppeasutust ja 44 teatrit. Uzbeki rahvalaulus öeldakse: „Olgu kiidetud, sõbrad! Nüüd oman ka mina vabadust ja kuulsust, tööliste ja talupoegade maal leian ka mina kaitset ja õigust."

Nõukogude Kirgiisia on mahajäänud tsaarikolooniast, kel varem polnud tööstust, välja arvatud kaevandused, kus töötati käsitsi, viinavabrik ja kaks õlletehast, nõukogude võimu ajal muutunud tööstusmaaks. Seal saadakse kulda, hõbedat, volframi, seatina, elavhõbedat, arseeni. On loodud uued kõrgemad õppeasutused oma intelligentsi ettevalmistamiseks.

Nõukogude rahvaste märkimisväärse koostöö eest võlgneme tänu Lenini-Stalini parteile, kes kõigil Nõukogude riigi arengu järkudel ilmutab erilist tähelepanu kõigi meie maad asustavate rahvaste riiklikule, majanduslikule ja kultuurilisele arenemisele.

Lenini-Stalini partei on alati meie maa rahvaste sõprust kaitsnud, kasvatanud ja tugevdanud, sest ühtne, üksmeelne, paljurahvuseline maa on võitmatu.

L. L.

Tartumaa talupojad, lõpetage kiiresti rehepeks ja olge normide täitmisel esikohal!

Otsustavalt parandada varumisinspektorite tööd

Hoolimata sellest, et meie valdade varumisinspektorid omavad enamikus peaaegu aastast tööpraktikat, peab nentima rea valdade varumisinspektorite töös vigu, mis tihti on põhjustanud madala viljalaekumise protsendi. Osalt need vead tulenevad sellest, et kõik varumistöölised pole teadlikud oma ülesannete suurusest, osalt sellest, et siin on tegemist lihtsalt muretuse ja vastutustundetusega. Igal juhul peavad mitmed varumisinspektorid oma senist tööstiili parandama.

Põhimise puudusena tuleb alla kriipsutada nõrka koostööd varumisinspektorite, valla täitevkomiteede ja külavolinike vahel. Kinninaelutamist väärib siin Kuuste valla varumisinspektori Peeter Laane käitumine, kes näitab end valla täitevkomitees ainult nädalas korra. Et Kuuste vallast saabus siiski Tartusse suur punavoor ja talumehed on oma kohustusi innukalt täitma asunud, tuleb panna valla täitevkomitee arvele. Samal ajal aga tuleb Kuuste valla täitevkomiteele ette heita seda, et ta pole oma varumisinspektorit seni korrale kutsunud, täites ise varumisinspektori ülesandeid.

Vastupidine olukord ilmnes aga Kudina vallas, kus valla täitevkomitee ei annud varumisinspektorile sm. E. Varele valla talude eksplikatsiooni andmeid, ja et puudus ka side maakorralduskomisjoniga, pole ime, et Kudina vallas jäi terve küla ilma normikohustusteta. Samuti jäi normikohustusist kõrvale 27-ha-line suurtalu, vaatamata sellele, et taluhooneid võis näha läbi vallamaja akna. Nii Kudinal kui mitmes teises vallas ilmneb asjaolusid, mis tõendavad, et normide määramisel pole andmeid võetud maakorralduskomisjonilt, mistõttu normikohustused on taludele määratud palju väiksemad kui seda näeb ette talude tulundusmaa suurus.

Need on suured vead ja nende parandamisele tuleb asuda viivitamatult. Sellega seoses on nõutav, et iga valla täitevkomitee tunneks senisest rohkem huvi varumisinspektori töö vastu, kontrolliks seda põhjalikumalt ning osutaks vajaduse korral abi.

Vara valla varumisinspektor A. Toompalu pole rakendanud normide täitmise tõõle külavolinike ja arvab end esile tõsta võivat seega, et ta saavat üksigi hakkama. See on vale seisukoht ning siinkohal tuleb meelde tuletada asjaolu, et varumisinspektori töö edukus oleneb suurel määral sellest, kui laialdaselt ta oskab kasutada külavolinike abi.

Kiidjärve ja Nõo varumisinspektorid opereerisid veel 13. septembril 5. ja 7. skp. andmetega. Loomulikult ei saa sel puhul olla juttugi töö operatiivsest juhtimisest. Nimetatud asjaolu põhjendatakse seega, et vastuvõtupunktid (Nõo puhul Elva tarbijate kooperatiiv ja Keskteraviljasalv) keelduvat aruandeid andmast. Kuigi see võib kõik tõsi olla, ei tohi siiski ükski tõsiselt tõõsse suhtuv varumisinspektor sellega leppida, vaid peab kohe põõrduma maakondliku varumisvoliniku poole vastava avaldusega, mis on väga lihtne, sest telefoniühendus on olemas igas vallas.

Puhja valla varumisinspektor sm. M. Kadaja pole saanud seni pidada külavolinikega ühtegi korralikku koosolekut, sest külavolinikud ei tulevat kokku. Kas on sm. M. Kadaja selles asjas tõsiselt rääkinud valla täitevkomiteega ja katsunud leida siiski tihedamat kontakti külavolinikega?

Peale selle esineb veel teisigi väiksemaid vigu varumisinspektorite töös, kuid just päevaülesandeid täites tuleb igaühel järjest oma tööd parandada ja kui arvatakse, et vigu, mis on tehtud normikohustuste määramisel, on nüüd juba hilja parandada, siis tuleb meeles pidada vanasõna, et „parem hilja, kui mitte kunagi" ja asuda kiiresti vigade parandamisele enne, kui see võib tõesti osutuda hiliseks. Kui varumisinspektor mõistab täies suuruses neid vastutusrikkaid ülesandeid, mis talle nõukogude võim on usaldanud, siis võib kindel olla, et töö läheb sirget ja nõutavat rada. Ja seda tulebki igaühel püüda.

A. Tamm

Vanakubja talupidajad ületasid kohustuslikud müüginormid

Aksi valla töötavad talupidajad ja aktiiv oma ühisel koosolekul otsustasid meie Nõukogude Liidu rahvaste suurt ajaloolist võitu tähistada kõigi kohustuslike riiginormide täitmisega 18. septembriks.

Et normide laekumine edukalt toimuks, korraldati piirkonna talupidajaile ühine koosolek, kus selgitati kiire normide laekumise vajadust. Talupidajad otsustasid kõik normid täita enne lubatud tähtaega ja täitsidki need juba 12. septembri õhtuks.

Majapidamised, kus vili oli veel peksmata, laenasid tarvismineva normiviljа naabritelt, kellel vili pekstud. Vastastikuse laenutamise teel saadi kokku samuti liha- ja kartulinorm. Kuivatiste vähesuse tõttu kuivatasid mõningad majapidamised normivilja saunas, rehe- ja leivaahjudes, et riigile antav vili oleks kuiv. Väiksemad majapidamised, kus norm oli väiksem, ühinesid ja viisid normi ühel hobusel, et aega kokku hoida. Vanakubja talupidajad täitsid mitte üksi kohustuslikud riiginormid, vaid andsid ühiselt üle normi 1 tonni ning Punaarmee fondi 300 kg teravilja.

Nii üksmeelselt töötades suutsid Vanakubja küla piirkonna talupidajad kõik kohustuslikud riiginormid täita ja ületada mõne päeva jooksul.

H. Leppik,
Aksi valla Vanakubja külavolinik

Hoogne normide täitmine Kuustes

Punavoorid iga päev küladest

Nõukogude Liidu rahvaste ja sangarliku Punaarmee suur ajalooline võit Jaapani üle on innustanud Kuuste talupoegi hoogsale tööle igal alal. Suvivilja koristamine on lõpetamisel, rehepeks edeneb küladest ilusate ilmade tõttu hästi. Talivilja külvamine on enamikul taludel lõpetatud.

Igapäevase pingerikka töö kõrval on asutud ka kiirele riiklike normikohustuste täitmisele. 8. septembril organiseeriti Kuuste vallast 150-hobuseline punavoor, mida Tartu kodanikud imetlesid. See oli talupoegade võimas viljavoor riigile oma esimesest lõikusest suure võidu auks.

Et veelgi hoogsamalt asuda kõigi normikohustuste täitmisele ja maksude tasumisele enne tähtaega, kutsus valla täitevkomitee esimees kogu valla aktiivi — külavolinikud, maksuvolinikud, kommunistlikud noored, külanõukogude esimehed ja aktivistid 12. septembriks selgituskoosolekuks kokku. Täitevkomitee esimees sm. Mällo andis põhjaliku ülevaate põllutööde ja normikohustuste täitmise kohta kogu vallas. Kõneleja märkis ära valla aktiivi töösaavutused, kuid ka puudused, mis aktivistide töös ilmsiks tulnud. Külavolinike tegevust ja aruandeid viljakoristamise, rehepeksu ja normikohustuste täitmise kohta jälgides jõudis sm. Mällo selgusele, et mõnelgi külavolinikul tuleb oma tööd tõsisemalt võtta ja tegevust parandada. Eesrindlikumaks ja organiseerimisvõimelisemaks külavolinikuks Kuuste vallas on Haaslava külavolinik sm. E. Kool.

Samal koosolekul võtsid Kuuste valla talupidajad vastu Tähtvere valla talupoegade üleskutse ning kohustusid täitma kõik riiklikud müüginormid 100-selt 20. septembriks s. a. Iga päev otsustatakse organiseerida küladevahelised punavoorid. Üksteise võidu järjestavad külavolinikud punavoore.

Esimesena saatis külavolinik sm. Peedu son 13. septembril Unikülla viljavoori teele. Sellele järgneksid punavoorid 14. septembril Sipe-Küti ja Ignase külast, 15. sept. Aardla, Igavere ja Päkste külast, 16. sept. Lange, Kõivu ja Palukülast, 17. sept. Mõrakülast, 18. sept. Tõõraste külast ja 19. sept. Haaslava külast. Ülejäänud külade volinikud lubavad punavoorid saata 19. ja 20. septembril. Külavolinike ja valla aktivistide meeleolu on ülev. Kõikide mõtteid on haaranud tõsine ja plaanikindel töötahe Nõukogude Liidu suure võidu tähistamiseks.

A. Rüütli

Eesrindlik masinist peksab 10 tonni teravilja päevas

Konguta valla masinistide hulgas paistab oma tõõsaavutustega silma masinist Elmar Närska, kes oma lokomobiili ja 42-tollise trumliga masinal peksab päevas kuni 10 tonni vilja. Keskmiseks saavutuseks on sm. Närskal 8,5 tonni päevas ja lühikese ajaga masindas ta 102 tonni vilja. Seda saavutab tubli tõõmees sellega, et tõõtab tihti päevas kuni 20 tundi.

Häid tagajärgi oma tõõs on saavutanud viljapeksul ka sama valla masinist sm. Albert Ratnik, kellel on pekstud juba 87 tonni vilja ja päevaseks saavutuseks on keskmiselt 7,2 tonni.

Üldse tõõtab Konguta vallas 11 rehepeksumasinat, kuid peale sm. Näraka ja Ratniku on nende kõigi harilikuks tõõsaavutuseks keskmiselt 4,2 tonni päevas. Seejuures tuleb märkida, et kaks Rannu MTJ masinat peavad tihti seisma seetõttu, et jõumasinaile ei jatku ettenähtud päevasest kütteõhide kogusest. Selline olukord tuleb kiiresti likvideerida, et kõiki masinaid võiks täie koormatusega tõõle rakendada.

J. Hivask

Torma sovhoos lõpetab sügistööd õigeaegselt

Seal, kus mõned nädalad tagasi laiusid suured viljapõllud, on nüüd järele jäänud vaid tühjad rõuguredelid ja kõrred, mis näitavad, et kõikjal on lõpetatud suviviljade kokkupanek. Ka Torma sovhoosis on lõpetatud suviviljade koristustööd juba nädal tagasi. Samuti on lõpetatud taliviljade peksmine ning on alustatud suviviljade peksuga, mis lõpetatakse lähemal ajal. Ka on sovhoos lõpetanud taliviljade külvi (15 ha), millest 4 ha on talinisu.

Torma sovhoosi laostasid fašistid, kuid nüüd on see kõik suudetud taastada. On suudetud muretseda 29-pealine tõukari. Sovhoosil on olemas ka sigala ja kanala. Sigalas on praegu 12 siga, millede arvu tahetakse veelgi suurendada, ja kanalas 200 noort tibu.

Selles pingsas tõõs on esile kerkinud rida eesrindlikke tõõlisi, nagu sm. Rudolf Villhein, kes on tõõtanud sepana 19 aastat. Samuti on hästi ja kohusetruult tõõtanud põllutõõlised sm-d Rudolf Sillik, Joosep Rosin, Salme Kaasik ning Karl Pool.

Sovhoosi tõõlispere on rakendanud kogu energia selleks, et lõpetada viljapeksutõid ning täita ja ületada õigeaegselt kohustuslikud müüginormid.

O. K.

Tähtvere valla talupidajad heinanormiga teel Tartu.

Täidame kümmepäevaku kohustused

Kümmepäevaku edukaks teostamiseks otsustasid Elva valla tõõtavad talupidajad rakendada kõik vallas olevad jõud. Et normide äraandmist kiirendada, korraldasime punavoori, millest minu piirkonnast 130 hobuvõõkit osa võttis. Agarad talupidajad kuivatasid vilja kodusel teel rehetubades ja ahjudel, et kiiremini saada kuiva vilja riigile äraandmiseks. Normid täideti ükshaaval vilja laenamise korras, paljud talud ühinesid ja tõid vilja ära ühiselt, et sellega säästa veojõudu. Selle tulemusena täitsime normid 50% ulatuses. Veel paar punavoori ja Kalme külanõukogu piirkond on oma kohustused riigi vastu täitnud.

Punavoorist osavõtja sm. J. Maran Lauri külast tõstes koormalt viljakotte, mis sisaldavad 400 kg rukist, lausus: „See vili siin on Punaarmeele, kelle ridades olen võidelnud 1941. aastast kuni lõpliku võiduni fašistliku Saksamaa ja Jaapani üle. Ma pole harinud seda maad, millest see vili on, enam mitmel aastal. Maa oli vahepeal halvasti haritud, kuid nüüd olen rakendanud kõik abinõud põllu heaks viletamiseks ja harimiseks, mille tulemusena loodan tuleval aastal kahekordistada Punaarmeele määratud vilja hulka. Ühtlasi kutsun elvalasi annetama Punaarmee fondi üle normi põllumajandusliikke saadusi."

Eeskujulikumaks talupidajaks minu piirkonnas on sm. A. Jürimäe — Isamaasõja invalliid, kes on täitnud kõik oma kohustused õigeaegselt ja täpselt. Kevadel külvas sm. Jürimäe Punaarmee fondi 0,5 ha vilja, nüüd on saak sellelt põllult lõigatud, pekstud ning antud armsale Punaarmeele.

Pole kahtlust, et Elva tõõtavad talupojad järgnevad varsti nende kahe patrioõtilkule teole ja annetavad hulgaliselt põllumajanduslikke saadusi Punaarmee fondi.

J. Laur,
Kalme külanõukogu esimees

Kursi valla aktiivi enesekriitika

Neil päevil kutsus Kursi valla täitevkomitee kokku valla aktiivi, et läbi arutada põhilised puudused vallas tehtud tõõs. Kõigile külavolinikele saadeti kutsed, kuid 24 külavolinikust ilmus ainult 8 ja 32 valla alaliste komisjonide liikmest ainult 14. See näitab aktiivi loidu suhtumist oma kohustusse.

Täitevkomitee sekretär sm. K. Saarse luges ette Kaarepere valla täitevkomitee tõõ arvustuse ajaleht „Postimees" ja võrdles seda Kursi vallas tehtud aktiivi tõõga.

Kontrollides määruse nr. 380 rakendamist, ilmnes selles rida suuri puudusi. Inventari võõrandamist ei ole läbi viidud nii nagu seda määrus nr. 380 ette nägi. Samuti olid sissekanded maakorralduskomisjoni protokolliraamatusse tehtud puudulikult.

Rehepeksutõõd ei ole küllalt organiseeritult teostatud, ei ole mingit tõõplaani ega graafikut. Nii oli talivilja pekstud kuni 7. septembrini ainult 50%. Kohustuslike müüginormide laekumine plima ja munade osas on toimunud rahuldavalt, kuna vilja osas see on halb.

Palju puudusi esineb ka HML tõõs. HML-i on hein tegemata. Uusmaasaajad, kel on tarvis hobutõõjõudu, ei saa seda kunagi ettenähtud tähtajaks. HML juhataja ei suhtu oma ülesannetesse küllaltki heaperemeheliikult. HML tõõ on laokile ja juhataja ei vilbi sageli tõõ juures ega pole kursis seal toimuva tõõga.

Maksude laekumine toimub Kursis aeglaselt. Ainult Tõrve, Ülejõe külas laekuvad maksud rahuldavalt.

Alalistest komisjonidest on Kursis tõõtanud ainult kaubandus-varumiskomisjon, kes on teostanud kaupluste revideerimist ja kaupade jagamist. Kõik teised komisjonid eksisteerivad vaid nimeliselt. Ainult paljulapseliste emade esitamine riikliku tasu saamiseks rahandusosakonnale on eeskujulikult korraldatud.

Koolide remonditõõd on teostamata, millele aga valla täitevkomitee ja külanõukogud mingit tähelepanu pole osutanud. Samuti pole täitevkomitee muretsenud koolile küttematerjali, õpilased tõõtavad külmades, niiskeis ruumes. Samuti pole ka õpetajaskonnale küttematerjali varutud ega makstud veel augustikuu palku.

Eespooltoodud andmeist selgub, et Kursi valla täitevkomitee tõõs esineb veel terve rida puudusi, mille parandamisele tuleb valla täitevkomiteel asuda viivitamatult.

H. Magnus

Külavoliniku tõõ olgu eeskujulik

Sügistõõde perioodil on Elva vallas oma tubli tõõga esikohale kerkinud hulk külavolinikke, kes on teeninud ümbruskonna elanikkonna austuse ja lugupidamise. Hästi on tõõtavate talupoegade teenindamisse suhtunud Etsaste külavolinik sm. A. Mukk, kes on täitnud kõik temale pandud kohustused ning abistanud igakülgselt uusmaasaajaid. Eriti suurt organiseerimisvõimet ja abi pakkus sm. Mukk külanõukogule punavoori organiseerimisel. Eesrindlikult on tõõtanud ka Oomiste külavolinik sm. Elfriede Ant, osutades suurt abi rehepeksutõõde läbiviimisel ja normide ning põllumajanduslike maksude laekumisel.

Kuid kõik külavolinikud ei oma veel nõukogulikku tõõstiili ega täida neile pandud kohustusi. Nii pole pidevalt Ketneri külavolinik sm. E. Kull ja Sassi külavolinik sm. V. Kotkas valla täitevkomitee poolt neile antud ülesandeid ja kohustusi täitnud, mille tulemusena külanõukogude ja valla täitevkomitee tõõs on tekkinud viivitusi.

Külavolinik, olles oma piirkonna juht, peab iga üksiku majandi olukorda põhjalikult tundma ja olema ühendavaks lüliks üksiktalupidaja ning valla täitevkomitee vahel. Samuti peab külavolinik valla täitevkomitee poolt temale pandud kohustused eeskujulikult ja täpselt täitma, alles siis omab ta nõukoguliku külavoliniku nime.

I. R.

Aasta taastamistõõd Luunja seemnekasvatuses

Sõõtes Tartust välja Räpina maanteed mõõda, paistavad juba eemalt laialdaste põõdude keskelt suurte hoonete purustatud ja põlenud varemed.

See on Eesti Seemeviljatrustile kuuluv Luunja Seemnekasvatus.

Endisest kaunist ja eeskujulikult hoonestatud asulast on jäänud järele ainult varemed.

Kohtame juhatajat sm. Savisaart, kellelt kuuleme, milliseid rasskusi on seemnekasvatus üle elanud okupatsiooniaja kestel ja mida on suudetud juba teostada peale vabanemist fashistlikest rõõvleist.

Kui mõõdunud aasta 17. septembril Punaarmee fashistlikud vallutajad Luunjast minema kihutas ja sakslaste poolt äraaetud tõõlised jälle kodudesse tagasi põõrduda võisid, avanes neile kurb pilt. Eranditult kõik hooned olid põlenud või purustatud, nende seas ka peahoone. Purustatud või ära viidud oli ka kõik elus ja eluta inventar. Kuid tublid tõõlised, kes armastasid oma tõõkohta, ei kaotanud julgust, vaid algasid otsekohe taastamistõõdega.

Esimese tõõna tuli korrastada tõõlistе elamud. Esialgu asus mitu perekonda ühte ruumi elama. Tuli kokku otsida sakslaste poolt laialiveetud inventar. Ära oli viidud 170-pealine kari ja hobused, põllutõõmasinad ja -riistad hävitatud või purustatud. Seemnekasvatuse 60 hobusest suudeti päästa ainult 10, teised viisid sakslased kaasa. Osa karuloomadest saadi hiljem kätte Viljandimaalt.

Viljakoristustõõga tekkisid raskused. Purustatud põllutõõriistu oli raske parandada, sest parandamiseks vajalik materjal puudus. Olukorra lahendas sovhoosi tubli masinist sm. Meoma, kes meisterlikult kombineerides seadis masinad tõõkorda. Hoolsa tõõga jõuti niikaugele, et vili suudeti enne lume tulekut kokku panna. Talvel alustati hoogsa ehitusmaterjali ülestõõtamise ja metsast väljaveoga, sest kevadel pidi ehitustõõdega alatama.

Nüüd, kus on mõõdunud 1 aasta okupatsioonist vabanemisest, võib tehtud tõõtulemustest kokkuvõtet teha. Hoonetest on täielikult taastatud 8 ja ehitamisel on 2. Tõõliste korteriküsimus on enam-vähem lahendatud, ja kui valmib ehitusel olev suur tõõlismaja, laheneb korterikriis täielikult. Hooneid ei ole ehitatud ainult sovhoosi tõõliste tarvis, vaid on ka palju kaasa aidatud talupidajate hävinenud hoonete taastamiseks. Nii on paljudele talumeestele lõigatud ehituslaudu sovhoosi saekaatril, mis suvel õõd ja päevad tõõtas.

Sovhoosis on juba 80-pealine kari ning hobuseid on noorhobustega kokku 34. Põllutõõriistu ja -masinaid on vajalikul määral suudetud korrastada. Nende pärast ei ole tõõtakistusi ette tulnud.

Sovhoosi vilja kokkupanek on lõpetatud, samuti talivilja külv. Käimas on hoogne rehepeks ning peatselt võib alustada kartulivõtmisega. Palju on ära tehtud ka sovhoosi aias ja suures puukoolis, millist tõõd on organiseerinud puukooli juhataja sm. Häidmaa. Uuesti korrastatud puukoolist saab juba hulgaliselt puhtasordilisi noori õunapuid ja juurviljaaiast oli ümbruskonna talupidajail võimalik suurel hulgal mitmesuguseid aedviljataimi saada. Tõõlised on ennastsalgava tõõga näidanud, et ka puuduliku tõõjõuga võib palju ära teha, kui on ainult armastust tehtava tõõ vastu.

Ei ole unustatud ka sovhoosi organisatsioonilist tõõd. Nii on olemas oma tuletõrje ja selle noortegrupp, kommunistlike noorte algorganisatsioon ja spordikollektiiv. Samuti on tõõlised asutanud lasteaia, kus laste eest vanemate tõõloleku ajal hästi hoolitsetakse.

A. Reino

NÕUANDEID PÕLLUMEESTELE

Mis on kartulivähk

Kartulivähk on kardetav karanteenne kartulihaigus, mida seni Eesti NSV-s pole esinenud ja mis seetõttu on meie kartulikasvatajaile laiemalt tundmata.

Kuid ta esineb väga paljudes meid ümbritsevais maades, nagu Saksas, Poolas, Soomes, Rootsis jne. Et okupatsiooniajal toodi meile Saksamaalt ilma igasuguse taimekaranteeni kontrollita suuremad kogused alaväärtuslikku seemekartulit, siis peame tõsiselt kartma, et meile ühes nende kartulitega toodi Saksamaalt sisse ka kartulivähk.

Et aga kartulivähk on väga raskesti tõrjutav kartulihaigus — ta muudab maa, kus ta kord on esinenud, aastakümneks kartuli suhtes kasutamiskõlbmatuks —, siis peame suurima hoole ja tähelepanuga jälgima iga vähikahtlast maa-ala ja kartulisorti.

Milles seisab kartulivähi kahjustus ja kuidas teda tunda?

Kartulivähk kahjustab peamiselt mugulaid ja muutub märgatavaks alles kartulikoristuse ajal. Haiguse kergema esinemise korral kartulipealsed ei muutu, vaid jäävad ainult kiduramaks terveist. Raskema nakkuse korral tekivad vormimuutused ka lehtedel. Lehed muutuvad tumeroheliseks, lihakaks ja lõõvad kipruma. Moondumine algab alumistest lehtedest ülespoole. Peakahjustus esineb aga siiski mugulail, põhjustades neil ebaloomulikke kõgardusi, mis sarnanevad lillkapsa peaga. Algul on need moodustised valkjad, muutudes hiljem tume- kuni mustjaspruuniks. Kõgardised võivad esineda mugulail ja maa-alustel vartel kas vähemate või suuremate kogumitena, kuid raskema esinemise korral muutuvad mugulad ja varred tundmatuseni. Hiljem lõõvad need tabatud mugulad kergesti mõdanema.

Kartulivähk tekitab saagilangust keskmiselt 40 %, sageli aga kuni 90 — 100%.

Kartulivähi tekitajaks on ürgseen *Synchytrium endobioticum*, mis areneb koore all asetsevais rakkudes. Tema elutegevuse tagajärjel muutuvad kartulirakud ja põhjustavad seega ka mugulail ebaloomulikke kujumuutusi. Neis moondunud mugulais leidub rohkesti paksuseinalisi seene-eoseid, mis mulda sattudes püsivad idanemisvõimelisena 12—15 aastat, tekitades soodsal võimalusel uut nakkust.

Kartulivähk levib peamiselt vähihaige seemekartuli kasutamise teel. Et kartulivähi eosed püsivad mullas väga kaua, siis kantakse haigus edasi ka mitmesuguste maaharimisriistadega, loomajalgadega jne. Isegi mitmesugused elustaimede istikud, nagu lillesibulad jt., võivad haiguse edasikandjaiks olla juhul, kui need on kasvanud nakatatud mullal. Nakkus võib toimuda ka komposti ja sõnniku kaudu, kuhu on sattunud vähihaigeid kartuleid.

On täiesti loomulik, et sellise kardetava haiguse vastu peame alarmeerima kõik jõud, et teda avastada ja hävitada juba eos.

Kartulipõõldude ülevaatusi teostatakse praegu ja kogu kartulivõõtmise perioodi jooksul Riikliku Seemnekontrolli ja Taimekaranteeni Inspektsiooni ning maakondlike inspektsioonide vaatlejate kaudu. Samuti aitavad selleks kaasa agrovõrk jt. Kuid vaatleja silm ei ulatu igasse majapidamisse ega iga kartuli juurde.

Selleks et võimalikult kiiresti avastaksime selle ähvardava haiguse, on kutsutud kaasa aitama iga kartulikasvataja.

Kartulikasvatajad, jälgige kartuleid nende koristamisel! Iga kahtlase mugula puhul, mis vastab eeltoodud haiguskirjeldusele, võtta proov, hoolikalt sisse pakkida, ära märkida haiguse avastamise koha täpne aadress ning avastamise aeg ja saata valla vastutavale taimekaranteeni-korrespondendile, kes sellest kohe informeerib rajooniagronoomi ning Riikliku Seemnekontrolli ja Taimekaranteeni Inspektsiooni, kelle korraldusel rakendatakse vastavad ettevaatus- ja likvideerimisabinõud.

Haiguse leviku peamisiks takistajaiks on vähikindlad sordid. Meil on vähikindlaist sortidest kasutamisel: 1) Varajastest: Jõgeva Varajane ja Frühbote; 2) Keskvalmivaist: Kalev, Viru lane ja Majestic; 3) Hilistest — Jõgeva Kollane, Linda, Ostbote, Jõgeva Piklik, Parnassia, Erdgold, Voran, Kungla ja Mittelfrühe.

Vähikindlate kartulisortidega riigi kohustuslikke müüginorme täites arvestatakse iga äraantud 100 kg vähikindla sordikartuli andmisel kaetuks 110 kg ulatuses norme.

Abistagem kõik kartulivähi avastamist! Sellega kindlustame meie kartulikasvatust ähvardava ohu õigeaegset likvideerimist.

J. Peets,
ENSV Riikliku Seemnekontrolli ja Taimekaranteeni Tartu Inspektsiooni juhataja

TANGER

10. augustist — 31. augustini käesoleval aastal toimus Pariisis nelja liitlasriigi — NSVL, USA, Inglismaa ja Prantsusmaa ekspertide konverents Tangeri küsimuse kohta. Vastavalt konverentsi töötulemuste kommünikeele saavutasid suurriikide esindajad täielikku üksmeele küsimustes, mis puudutavad 1940. a. Hispaania ühepoolse tegutsemisega rikutud rahvusvahelise rezhiimi taastamist Tangeris. Otsuse eelnõu on antud vastavaile valitsustele kinnitamiseks. Tangeri linn ja sadam asetseb Maroko territooriumil Gibraltari väina Aafrika ranniku edelaosas. Koos naabruses oleva nn. „rahvusvahelise tsooniga" on see territoorium 373 km² suur. Tsooni elanikkonna arv oli 1934. a. andmeil ligi 60 000 inimest, millest kolm neljandikku elunes linnas. Tangeri sadam on ühendatud raudteega Aafrika loode-transpordi süsteemiga ja on Aafrika ekspordi üheks tugipunktiks, kuid suurimat tähtsust omab aga Tangeri sadam maailmalaevanduse keskusena.

Tangeri geograafiline asend on Atlandi ookeani ja Vahemere kokkupuutepunktis, mis annab temale eriti olulise tähtsuse.

Oma majandusliku ja strateegilise tähtsuse tõttu oli Tanger juba vanimast ajast mitmesuguste riikide vaheliste ägeda võitluse areeniks. XVII sajandist on ta Maroko sultani suveräniteedi all. XIX sajandi viimasel veerandil muutus Tangeri küsimus eriti teravaks ja arutati real rahvusvahelistel konverentsidel. Nii sõlmiti juunis 1880 Venemaa, Inglismaa, Prantsusmaa, USA ja Hispaania vahel traktaat Maroko asjade kohta. Aprillis 1906. a. toimus Algecirases 13 riigi konverents, mis võttis vastu generaalakti Tangeri režiimi kohta. See oli esimene juridiline dokument, mis määras Tangeri staatuudi rahvusvahelise iseloomu ja piiras Maroko sultani õigusi.

Mõni aeg enne Algecirase konverentsi esines saksa imperialism esmakordselt avalikult käsklustega Aafrika kohta. Märtsis 1905. a. saabus keiser Wilhelm II sõjalaeval Tangeri ja esines sõjaka kõnega Saksamaa õigustest selles tsoonis. Mõnevõrra hiljem, 1911. aastal võtsid need taotlused veel teravama kuju. Saksa valitsus saatis Maroko sadamasse Agadiri kahuripaadi „Panther", Aafrikas asuvate saksa firmade kaitsmise ettekäändel. Agadiri vahejuhtum, mis on ajaloos tuntud „Pantheri hüppe" nime all, oleks peaaegu põhjustanud Euroopa sõja. Lõppt lemus oli see, et saksa imperialistid said oma valdusse, tasuks Prantsuse protektoraadi tunnustamise eest Marokos, osa Prantsuse Kongost Kesk-Aafrikas, kuid olid sunnitud ajutiselt loobuma oma Tangeri anastamise plaanidest.

1906. aastal kehtestatud rezhiim püsis vahetult esimese maailmasõjani, mille kestel Prantsusmaa sai tegelikult Tangeri valitsemise ainuõiguse. See äratas kartust Hispaanias ja Inglismaal, kes nõudsid uue konverentsi kokkukutsumist Tangeris rahvusvahelise rezhiimi taastamise eesmärgil. See konverents toimus Pariisis detsembris 1923. a., millest aga osa võtsid ainult kolme riigi — Inglismaa, Prantsusmaa ja Hispaania esindajad. Võeti vastu konventsioon, mille järel Tanger koos naabruses asuva territooriumiga kuulutati Maroko sultani suveräniteedi all olevaks rahvusvaheliseks tsooniks. Tsooni valitsemine usaldati rahvusvahelisele seadusandlikule kogule, kes koosnes Prantsusmaa, Inglismaa, Hispaania, Itaalia, Belgia, Hollandi ja Portugali esindajaist. Nõukogude Liit, kes võttis osa kõigist senistest rahvusvahelistest kokkulepetest Tangeri suhtes ja oli neist eluliselt huvitatud, ei olnud tookord selle küsimuse arutamisele kutsutud.

Juunis 1940. a. Hitleri sulane Franco haaras Tangeri, viimase neutraliteedi kaitsmise ettekäändel, ja mõnevõrra hiljem, detsembris 1942, kui hitlerlik Saksamaa oli oma edu kõrgtipul, kuulutas Tangeri kuuluvusest Hispaania valdusse hulka. Seega oli täielikult likvideeritud selle olulise tsooni rahvusvaheline rezhiim, ta oli seatud hitlerliku Saksamaa teenistusse.

Saksa fashismi purustamise järel otsustasid Inglise ja Prantsuse valitsus koos USA valitsusega kokku kutsuda 3. juulil Pariisis nõupidamise Tangeri küsimuse üle. Kuid Nõukogude Liit ei saanud kutset sellele nõupidamisele, mis oli ilmselt ebaõiglane. Alles vastavate esitiste tulemusena Liikati nõupidamine edasi ja Nõukogude Liit kutsuti sellest nõupidamisest osa võtma. Nõukogude esindajad võtsid osa Pariisi konverentsist Tangeri küsimuse üle.

Vastavalt sellel konverentsil vastuvõetud otsustele on Franco valitsus kohustatud välja viima oma sõja- ja politseijõud Tangeri tsoonist, tsoonis peab olema taastatud rahvusvaheline administratsioon 1923. a. konventsiooni põhjal, kusjuures NSVL ja USA on kutsutud tsooni valitsemisest osa võtma. Maroko sultani suveräniteet Tangeri üle taastatakse.

See rezhiim osutub ajutiseks; poole aasta pärast suurriikide esindajad peavad kogunema, et välja töötada uut statuuti, mis vastaks muutunud tingimustele.

Tangeri küsimuse reguleerimine on uueks kinnituseks liidus olevate suurriikide ühtsusest sõjajärgsete probleemide rahulikul lahendamisel.

A. Priklonski

Välisuudiseid

LIITLASNÕUKOGU ESIMENE ISTUNG AUSTRIAS KOMMÜNIKEE

Viin, 12. 9. (TASS), 11. septembril toimus Viinis Liitlasnõukogu esimene istung Austrias, millest võtsid osa sõjaväeliste komissaridena liitlasvägede okupatsioonivägede ülemjuhatajad Austrias — NSV Liidu poolt Nõukogude Liidu Marssal J. S. Konev, Suur-Britannia ja Põhja-Iiri Ühendatud Kuningriigi poolt kindralleitnant sir Richard Mac Ceary, Ameerika Ühendriikide poolt kindral Marc Clarc, Prantsusmaa poolt korpusekindral Bethore.

Oma kolleegide palvel oli istungi juhatajaks Nõukogude Liidu marssal Konev. Istungist võtsid osa sõjaväeliste komissaride asetäitjad ja nende poliitilised nõunikud.

Otsustati, et Liitlasnõukogu esimehed Austrias vahetuvad iga kuu, alates 1945. a. 15. septembrist.

Liitlasnõukogu asutas liitlaskomisjoni täitevkomitee Austrias, mis koosneb liitlaste sõjaväeliste komisaride asetäitjaist, ja samuti liitlastevahelise komandantuuri Austrias, kuhu kuuluvad Nõukogude, Briti, Ameerika ja Prantsuse sõjakomandandid.

Võttes arvesse kogu Austria majandusliku taasühendamise edasiklikkamatut vajadust, võttis Liitlasnõukogu vastu otsuse lubada põhimõtteliselt lähemal ajal Austria kaubanduslike firmade, ettevõtete ja organisatsioonide esindajate vabaliiklust kogu Austrias, samuti raudtee- auto- ja muu veotranspordi takistamatut liiklust kogu Austria territooriumil. Nõukogu otsustas taastada ja tegevusse panna kogu Austrias telegraafi- ja telefoni-kauge-ühenduse. Liitlasnõukogu tegi täitevkomiteele ülesandeks esitada ettepanekud eeltoodud abinõude elluviimiseks lähemal ajal.

Nõukogu vaatas läbi küsimuse poliitiliste parteide kohta Austrias ja lubas tegevusse astuda olemasolevail Austria antifashistlikel demokraatlikel parteidel — sotsialistlikul, kommunistlikul ja rahvaparteil — kogu Austria territooriumil.

Nõukogu kinnitas Viini linna varustamiseks toidusainetega uued kõrgendatud normid, mis seatakse sisse 23. septembril 1945. a. Liitlasnõukogu liikmed kirjutasid alla läkitusele Austria rahvale, mis kuulutab ametlikult välja liitlaskomisjoni asutamise ja selle, et Liitlasnõukogu võttis endale Austria ülemvõimu küsimustes, mis puudutavad Austriat tervikuna, alates 11. septembrist 1945. a.

FASHISTLIK-TERRORISTLIKU ORGANISATSIOONI AVASTAMINE UNGARIS

Budapest, 13. 9. (TASS). Ungari ajakirjanduses ilmusid üksikasjalised kirjeldused Peter Gabori poolt juhitud põrandaaluse fashistliku organisatsiooni avastamisest poliitilise politsei poolt.

Nagu ajalehed teatavad, oli selle organisatsiooni eesmärgiks tekitada massides rahulolematust demokraatliku korra suhtes ja desorganiseerida eelseisvaid parlamendivalimisi. Oma tegevust alustas organisatsioon fashistlike lendlehtede levitamisega. Mõningais rajoonides ja asutustes ilmus seintele valitsuse ja demokraatiavastaseid loosungeid. Oma tööd teostas organisatsioon varemini märgitud rajoonides spetsiaalselt loodud rühmade poolt ja suutis juba levitada üle 10 000 lendlehe.

7. septembril piirasid politilise politsei ametnikud Hüvöveldes (Suur-Budapesti rajoon) selle organisatsiooni keskuse sisse ja võtsid juhtiva koosseisu nõupidamise ajal kinni. Leiti põrandaalune trükikoda ja ladu, milles oli tulerelvi, granaate, lõhkeaineid ja mitu kasti padruneid.

Nagu vangistatute ülekuulamisest selgus, valmistas organisatsioon ette terroristlikke akte, kavatsedes teostada atentaate Ungari Ajutise Valitsuse liikmeile, erakonnajuhtidele ja teistele isikutele.

SAKSLASTE SIDEMED AMEERIKA TÖÖSTUSLIKE FIRMADEGA

New York, 12. 9. (TASS). Ajalehe „Herald Tribune" kirjasaatja teatab, et Ameerika sõjaväevõimude esindajad, kes uurivad sakslaste majanduslikke suhteid Ameerikaga, leidsid hiljuti dokumendid, mis tõendavad, et sakslased valdasid kogu sõja kestel Ameerika firmat „Bosch". Leiti ka dokumendid, mis tõendavad, et sakslased kasutasid ameeriklasi veel kolme Ameerika firma sakslastele kuulumise maskeerimiseks. Need olid kompanii „Pembrooke Chemical", kelle valduses olid fosforiidikaevandused Floriidas, ja kompaniid „Or and Chemical" ja „American Lurdgy", mis asuvad New Yorgis. Nende firmade peamiseks ülesandeks oli sakslaste informeerimine Ameerika majanduse arengust ja saavutustest. Enne sõda tunnistasid need kolm kompaniid end avalikult väljapaistva saksa kergemetallide tootmise firma „Metallgesellschaft" filiaalideks.

Üks Ameerika okupatsioonivõimude finantspeavalitsuse töötajaid, kes uuris saksa välismaisi sidemeid, — kolonel Bernstein —, leidis „Metallgesellschafti" arhiividest Riigipanga kirja, mis on dateeritud 6. septembril 1939. a. (s. o. kolm päeva pärast sõja algust) ja milles firmale „Metallgesellschaft" anti juhend maskeerida oma filiaalid Ameerika Ühendriikides nende säilitamise eesmärgil.

JAAPANI SÕJAROIMARITE NIMESTIKU AVALDAMINE

San Francisco, 13. 9. (TASS). San Francisco raadio annab edasi Tokiost teate sellest, et kindral McArthur avaldas nimestiku Jaapani sõjaroimaritest, keda peab areteerima lähemal ajal. Nimestikus on 40 meest ja üks naine. Todzio on nimestikus sõjaroimari nr. 1 nime all. Ühtlasi on seal Todzio endise kabineti 9 liiget, välisminister Togo Sudzuki kabinetist, admiral Simada, kes oli Jaapani militaristliku kildkonna üks silmapaistvamaid esindajaid kallaletungi ajal Pearl Harbourile. Peale selle sisaldab nimestik kahe austraallase ja mitme filipiinlase (nende hulgas Laurel ja Vargas), hindulase ja birmalase nimed.

JAAPANI ÜHINGU „MUST DRAAKON" LAIALISAATMINE

New York, 13. 9. (TASS). Raadiosaate kompanii „Kolumbia" teatab andes öeldakse, et 12. septembril avaldas kindral McArthur käsu jaapani rahvusliku ühingu „Must Draakon" laialisaatmiseks ja selle ühingu 7 juhtiva liikme areteerimiseks.

JAAPANI FELDMARSSAL SUGIJAMA ENESETAPMINE

Tokio, 13. 9. (TASS). Jaapani agentuuri Domei Tsusini teatel lõpetas 12. septembril oma eluenesetapmise teel Jaapani sisekaitse armee ülemjuhataja Sugijama.

Ta laskis enese maha Jaapani sisekaitse armee staabis Tokios. Sõja ajal oli feldmarssal Sugijama sõjaministeriks ja armee kindralstaabi ülemaks.

SS- JA VOLKSBUNDI MEESTE ARETEERIMISED UNGARIS

Budapest, 12. 9. (TASS). Ajaleht „Szabad Sag" teatab SS- ja Volksbundi meestele Suur-Budapesti rajooni alevikus korraldatud haarangust, mis oli organiseeritud Ungari politsei poolt.

Öösel piiras 300 politseiametnikku aleviku sisse ja hakati kontrollima dokumente. Mõned endised SS-mehed, püüdes põgeneda, tulistasid politseinikke. Paljudes kvartaleis avastas politsei suure hulga sakslaste poolt röövitud varandust.

Haarangu tulemusena areteeriti 28 endist Volksbundi ja SS-meest. Kõik nad on saadetud Törökbalinti laagri, kust saadetakse edasi töölaagrisse.

MEILE KIRJUTATAKSE

Takistati hoogsat veetransporti

Tartu linna elanikkonna ja asutuste varustamiseks vajalike küttepuude juurdeveo olukord on ilmselt mitterahuldav. Veoks kõlblikke laevu ei ole küllaldasel määral. Niigi rasket olukorda halvendas veelgi Teede Ehituse Valitsuse ebaõige ja laevandusega kooskõlastamata teguviis. Asudes sakslaste poolt purustatud Luunja silla rusude koristamisele, takistas Teede Ehituse Valitsus sõidutee kasutamist ja paralüseeris igasugust laevade liiklemist 11 öö-päeva jooksul — 11. VIII kuni 21. VIII, katkestades seega augustikuus Tartu linnale puude juurdeveo üle 2000 m³ ulatuses ja metsamaterjalide parvetamise 230 m³ ulatuses.

Seepärast on loomulik, et käigus olevad laevad peavad töötama maksimaalse koormatusega ega ole võimalik lubada viivitamisi peale- ja mahalaadimistöödel.

Kuid mis selgub tegelikkuses?

Septembrikuu esimese dekaadi jooksul anti Metsamajanduse ja Puidutööstuse Rahvakomissariaadi Tartu kontori kasutada 5 lotja, mis tõid Tartu 450 m³ puid. Peale- ja mahalaadimistöödel tuli neil laevadel Metsamajanduse ja Puidutööstuse Rahvakomissariaadi Tartu kontori süü läbi üle normi seista 456 tundi ehk 1160 tonnaažpäeva, mis tegelikult tähendab, et tööprotsessist lülitati välja kaks lotja, kumbki 120 m³ mahutavusega, terveks 10 ööks-päevaks, mille tulemusena linnale jäi septembrikuu esimese dekaadi jooksul toomata 1000 m³ puid.

Selline olukord on lubamatu.

Tartu Linna Täitevkomiteel ja vastaval prokuröril tuleb nendele faktidele tõsist tähelepanu pöörata ja ükskõik milliste abinõudega jõetranspordi klientuuri kohustada õigeaegselt teostama laevade peale- ja mahalaadimistöid mitte lubades ebaproduktiivseid viivitusi.

Saabumas on kõige vastutusrikkam ja tõsisem ajajärk navigatsiooni alal — sügiseste tormide, halva ilma ja pimedate ööde ajajärk, mis iseendast juba tööd raskendab. Kui sellele lisanduvad veel ajakaotused klientuuri süü läbi, siis muutub Tartu linna elanikkonna ja asutuste varustamine puudega teataval määral küsitavaks.

G. P. Rukin,
Tartu sadamaiilem

Teadaanne

ELKNÜ Tartu Linna Komitee korraldab laupäeval, 15. septembril kell 19 Keskkultuurimajas Kompanii t. 2 töölisnoorte piduõhtu, mis on pühendatud noortebrigaadide organiseerimisele Tartu kiltistes. Eeskavas kõne noortebrigaadide töött ja kontsertosa kiltiste noorte isetegevusringidelt. Lõpuks tants.

H. Oonel,
ELKNÜ Tartu Linna Komitee sekretär.

SPORT

Jalgrattasõidu-võistlused

Pühapäeval, 16. septembril algusega kell 14 toimuvad Veski-Sulaoja velodroomil 1945. a. meistrivõistlused jalgrattasõidus, ASÜ „Kalevi" Tartumaa Nõukogu korraldusel.

Kavas: A kl. — 1, 10 ja 30 km, B kl. — 5 ja 10 km, C kl. — 500 m ja 3 km, naistele — 2 km ja vanade kl. (üle 35 a.) — 3 km.

Osa võtavad parimad Eesti NSV jalgratturid.

Võistlejate ja korraldajate väljasõit ASÜ „Kalevi" Tartumaa Nõukogu juurest, Vallikraavi 19.

Spordipidu Kambjas

Pühapäeval, 16. septembril kell 21 korraldab ASÜ „Kalevi" Tartumaa Nõukogu spordipeo Kambja rahvamajas. Kavas maadlus-, tõste- ja poksivõistlused, millest osa võtavad parimad Tartu sportlased.

Jalgpall

Pühapäeval, 16. septembril kell 17 kohtavad Tartus, Tamme staadionil Tartu „Kalevi" ja alampolkovnik Jermolajev'i väeosa meeskond.

Oiendus

Ajaleht „Postimees" 11. septembri 3. leheküljele on sattunud eksitav viga. Nimelt tuleb lugeda artiklis „Külavolinikud saavad ametimärgid" esimeses lõigus:

„... Iga külavolinik saab tasuta „ENSV Teataja" kõik numbrid, omaametitunnistust ning arvestades külavoliniku laialdast tegevust, on külavolinikud vabastatud riiklikest küüdi- ja töökohustusist",

Teadaanded

Käesolevaga teen kohustuseks kõigile käitiste, asutuste ja ettevõtete juhatajaile (direktoreile) teatada Tartu LTK Tööjõu Arvest. ja Jaot. Büroole, Gildi 8, 17. sept. 1945 andmed alljärgnevalt:

1. Vajalik tööjõud plaani järele IV kvartalis,

2. faktiliselt töötab planeeritava kvartali 1. päeval (ootatav).

R. Laas,
Tartu LTK Tööjõu Arvest. ja Jaot. Büroo juhataja

Valveapteek

Laupäeva õõl vastu pühapäeva

Kivisilla apteek, Suurturg nr. 18

Tartu Linna Rahandusosakonna korraldusel toimub esmaspäeval, 17. septembril k. a. kell 12 raekojas TK saalis asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide pearaamatupidajaile ja raamatupidajaile instrueerimiskoosolek.

Päevakorras maksualaliste küsimuste selgitamine.

A. Alam,
Tartu Linna Rahandusosakonna juhataja

Kõiki Isamaasõja invaliide ja pensionäre, kes soovivad endale individuaalelamu ehitamiseks või taastamiseks laenu saada, palutakse registreeruda kuni 17. septembrini Tartu Linna Sotsiaalkindlustuse Osakonnas, Gildi t. 8, tuba 25, igal tööpäeval kella 9—13-ni.

L. Angelius,
Tartu Linna Sotsiaalkindlustuse Osakonna juhataja

Tartumaa TRSN Täitevkomitee Sotsiaalkindlustuse Osakond teatab, et vastavalt ENSV RKN määrusele 17. novembriist 1944. a. nr. 297 antakse laenu kuni 10 000 rubla suuruses tähtajaga kuni 7 aastat. Isamaasõja invaliidid ja pensionärid, kes soovivad saada laenu individuaalelamu ehitamiseks või taastamiseks, esitagu soovisvaldused kuni 19. septembrini Tartumaa TRSN Täitevkomitee Sotsiaalkindlustuse Osakonnale Tartus, Tähe 31, ära tähendades summa suuruse.

V. Uibo,
Tartumaa TRSN Täitevkomitee Sotsiaalkindlustuse Osakonna juhataja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM

TEADAANDEID

Käesolevaga teatame, et oleme oma tööstuste majja, **Kroonuaia 26**, üle viinud järgmised TTKML Tööstuskombinaadi „Koolivara" töökojad: **Õmblustöökoda** (Aleksandri 53), **kingsepatöökoda** (Räni 16), **plekksepatöökoda** (Riia mnt. 21), **lukksepatöökoda** (Kalevi 53). Tellimuste vastuvõtt tellija materjalist kõigisse töökodadesse Kroonuaia 26 kella 8—16. Direktor.

TÖÖPAKKUMISED

Haapsalu Õpetajate Seminar ja Haapsalu Arves ja Tööstustehnikum vajavad **2 ajalooõpetajat** (40 n. t.) **looduslooõp.** (24 n. t.) **füüsikaõp.** (24 n. t.) **joonistamisõp.** (18 n. t.) **kodundus- ja lastekasvatusõp.** (18 n. t.), **majandusjuhatajat.** Sooviavaldused ühes ühtikese elulookirjeldusega esitada Haapsalu Õpetajate Seminari direktorile, Haapsalu, Viedemanni 35. Haapsalu Õpetajate Seminari direktor.

Räpina valla täitevkomitee vajab kantseleitöödes vilunud **sekretäri.** Valimine 19. septembril 1945. a. kl. 17 Räpina täitevkomitees. Vene keele oskus nii sõnas kui ka kirjas nõutav. Isiklik ilmumine tarvilik. Kaasa võtta endist teenistust ja haridust tõendavad dokumendid ning oma käega kirjutatud elulookirjeldus. Ligem raudteejaam Verlora (13 km). Sõidukulusid ei maksta.

Täitevkomitee esimees.

Tartu R. Ülikool vajab **autojuhte, transporditöölisi, keskkütjaid, kütjaid, garaazhimehhaanikut, puuseppi, müürseppi, maalreid** ja **remondi-abitöölisi.** Läbi rääkida majandusosak. juhataja abiga majanduskontoris, Lai 36, tööpäevadel kella 11—12, telef. 34-05.

Haldusprorektor.

Vajan **perenaiseabilist** maale koolijuhataja perekonda. Teatada kuni 17. skp. Õnne 18—9. J. Lander.

Eesti Raudtee Tartu II Liiklusjaoskond vajab alalisele tööle **sekretäri-masinakirjutajat,** kes valdab vene ja eesti keelt. Vajatakse veel **arveametnikke** ja **kassapidajaid.** Teat. Kaadrite Osakonda, Tööstuse t. 5 (hoovimaja).

2-му Тартускому Отделению службы Движения Эстонской жел. дороги требуется на постоянную работу секретарь-машинистка, знающая русский и эстонский языки. Там же требуются счетоводы и кассиры. За справками обращать я:

Отдел Кадров ул. Тёёстусе 5 (дом во дворе)

Tartu Industriaaltehnikum vajab kiiresti **matemaatika, füüsika ja mehhaanika õpetajat, van.-raamatupidajat, sekretäri-masinakirjutajat, arveametnikku-kassapidajat, komandanti-laoholdjat, kütjat, koristajaid, kojameest.-öövahti.** Sooviavaldused esitada Tartu Industriaaltehnikumi direktori nimele Tartu, **P. Põllu 16,** telef. 38—47. Direktor.

Ü/ü Keskteraviljasalve Tartu **Realiseerimisbaas** Lembitu t. 1-b vajab **pearaamatup. aset., raamatupidajaid, laadimistöölisi** ja **tuletõrjevalvureid.**

Direktor.

Tartu II Keskkool, Viljandi 3, vajab **kooliteenijat ja keetjat** õpilaste ühistoitlustamiseks. Teateid saab kooli kantseleist või telefonil 37—62.

Direktor.

MÜÜAKSE

Müülakse **ühehobuseatru** hinnaga 100—150 rbl. ja **vedruäkkeid,** hinnaga 100—150 rbl. tükk. Tähtvere sovhoos, telef. 38-30. Direktor.

Müüa jalaga **rätsepa-õmblusmasin** (Phönik) ja **n.-jalgratas.** Soinaste 50. R. Tarmet.

Müüa vähetarvitatud **tisleripink.** Saekoja 16. K. Muusik.

Müüa **lapsevanker.** Kroonuaia 10—1, näha pühap. kl. 10—12. I. Reeder.

Müüa hea korras **m.-jalgratas** (Dürkopp) ja **kohver-kirjutusmasin** (Corona). Tähe 83—1, (hoovi kaudu). K. Kull.

Müüa **m.-sõigismantel ja jopp, kapiga laud ja toolid.** Kesk 34-a—1 M. Laurson.

Müüa tammep. **kapiga raamaturiiul.** Kastani 121, töötuba. A. Naadel.

Müüa kolme- või viieaastane **täkkhobune.** Teateid saab igal pühap. kl. 11—13-ni Kloostri 14—2. E. Nutt.

Müüa hea **kummut** (kask). Tähtvere 11—1 (hoovi kaudu, II kord). E. Reiman.

Müülakse **lauakaal** (15 kg) ja **marjapress.** Küsida Kivi 71—1. M. Madisson.

Müüa **moodne el.-laearmatuur, kirjutusiaualamp, m.-vildid** nr. 45, **m.-kaabu** nr. 59. Kalevi 85—4, tulla kl. 16—18-ni. E. Tamm.

Müüa **tubakat aiast, suur kummut, pehme tool, kaks väikest lauda, lihamasin, petrooleumilamp, aiaprits, küttikuid.** Tähe 141-a—1. E. Skomorovski.

Müüa **Guaarituse kontsertmandoliin,** mitmesuguseid **tisleritöörlistu, mahagonipuud** ja teisi **välismaa puusorte.** Näha iga päev kl. 10—14. Hurda 11—2. H. Moos.

Müüa **suur peegel** või vahetada naistetalvmantliriide ja manuste vastu. Viljandi 7—2. E. Koppel.

Müüa **ülikonnarile** (sinine poevillane) Jaama 65—8, küsida peale lõunat. A. Voltri.

Müüa korras kahe uksega **riidekapp.** Ülikooli 50—6. J. Nurm.

OSTETAKSE

Ostetakse kolme poolega **riidekapp.** Teat. Lossi 11—2. L. Teder.

Soovin osta **hobust** või vahetada aastase sea ja kaheaastase õhva vastu. Teat. Mäksa vald, Võõpste algk. K. Saar.

Soovitakse osta **valgustusvoolumõõtjat.** Samas müüa **kellakapp** ja **tenderlamp.** Tulla puhkepäeval pärast lõunat Lembitu 1. T. Seedre.

Soovin osta jalaga **õmblusmasinat** või vahetada toiduainete vastu. Teat. Rahivere ag. E. Voogla.

KORTERIPAKKUMISED

2 koolilast leiavad **korteri** Rebase 19—1. E. Antipoovitsh.

1—2 kooliõpilast leiavad **korteri** perekonda koos toiduvalmistamisega. Klaver kasutada. Tähe 91—4. A. Kukkela.

Kooliõpilane (tüdar.) leiab **korteri** üksiku naisterahva juurde. Linda 16—6. A. Kärner.

Kooliõpilane leiab **korteri** üksiku naisterahva juurde. Aida 6—4, kl. 11—2. A. Sell.

Üliõpilane leiab **korteri.** Pärna 22—1. E. Piirson.

Kooliõpilane (tüdar.) leiab **korteri.** Klaver kasutada. Tähe 138—4. H. Veende.

Noorem koolilaps maalt leiab **korteri** kaasüürilisena. Küsida Veski 25—1, hoovi poolt esimene uks. P. Pombe.

Kooliõpilane leiab mugava toa üksiku naisterahva juurde. Västriku 5—2. H. Allas.

1—2 kooliõpilast (tüdarlast) leiavad erasisse käiguga toa. Eha 33—1. K. Pirk.

Koolilapsed leiavad **korteri.** Küsida Roosi 48—6. A. Korp.

KORTERIOTSIMISED

Üksik naisterahvas otsib omaette **toa** keeduvõimalusega. Teat. „Vanemuise" teatrisse. I. Raukas.

Kaks ametiskäijat noormeest soovivad **korterit** Tähe- ja Võru t. vahel. rajooni. Teat. kirjal. Tähe 111—7. L. Kivimurd.

Õmbleja soovib maale (mitte üle 20 km kaugusel Tartust) ühe- või kahe toalist **korterit** koos keeduvõimal. Teat. kirjal. Kivi 69—5, Tartu. A. Kaldroo.

Naiskodanik koos väikese lapsega soovib erasissek. ühe- või kahetoalist keeduvõimal. **korterit.** Teat. kirjal. Kivi 69—5. A. Kaldroo.

3 koolilast (2 õde ja vend soovivad kiiremas korras **korterit.** Teat. Kastani 23—2. A. Shalajev.

VAHETATAKSE

korter (tuba ja köök) vahetada samasuguse või suuremaga Herne, Oa Kroonuaia t. või sinna lähedale Kalevi 93—5, kl. 17—20. I. Leben

Meeskodanikud, kes soovivad vahetada töökohta Tartust Tallinnasse? Teatada Kuu 39—6. Tartus, iga päev kella 17—19. F. Märtin.

KADUNUD

Kaotatud Karl Leesmanni nimelised **dokumendid.** Ausal leidjal palun dokumendid tuua Tartu Miilitsaaoskonda, Kompanii 10, või t. Kuke kauplusse Tähe ja Toistoi nurgal. Leidjale vaevatasu. K. Leesmann.

Kaotatud 29. aug. Rudolf Kriis'i nimelised **dokumendid** (pass, sõjaväepilet ja töötõend). Leidjal teat. Otepää linna Miilitsaiskv. või Piiri 39—1, Otepää. R. Kriis.

Kaotatud 7. skp. Eduard Villemi p. Pruuli nimeline **pass ja teised dokumendid.** Dokumendid ära tuua Suur-Kaar 13—1 või Tartu Miilitsajaok. E. Pruuli.

Kaotatud 13. skp. pruun **portfell** koos raha, kahe sõrmuse, „Põhni" normikohatustelehe ja Ella Martina t. Raudjalg'i nimeliste **dokumentidega.** Dokumendid tuua Pikk 13—1. Leidjale portfellis olev raha, sõrmuste eest eri vaevatasu. J. Savisaar.

Lahkus igavesele unele kallis kasuema

Juli Grossberg

sünd. 25. XII 1862
surn. 12. IX 1945

Leinab **kasutütar.**

Matmine 16. IX kl. 16 Pauluse kalmistule.

Piinarikka kannatuse järel lahkus meie keskelt meie unustamatu kallis abikaasa, ema ja hoolitsev vanaema

Anna Tohvri

(sünd. Küla)

sünd. 11.XII 1867, surn. 12.IX 1945

Valusas leinas **abikaasa, tütred perek., poeg ja vennad.**

Matmine Kambja kalmistule 16. IX kl. 14.

Kõigist armastatud Elamute Valitsuse sekretäri

Aime Tendre't

mälestab **kaasteenijate pere.**

„POSTIMEES" Toimetus: Tartus Gildi 1, II korral Telefonid: kodune keskjaam — 40-80, vastutav toimetaja — 33-49, vastutava toimetaja asetäitja — 33-53, vastutav sekretär ja põllumajanduse osakond — 33-52, partei elu ja kommunistlike noorte osakond — 33-48, kultuuriosakond, majanduse ja kohaliku informatsiooni osakond — 20-73, kirjasaatjate osakond ja öövalve alates kl. 20-st — 33-51. Talitus: Tartus Ülikooli t. 21/23, II korral, telefon 33-54. Kuulutusi võetakse vastu talituses Ülikooli t. 21/23, II korral. Kuulutuste hinnad: ettevõtt. ja asut. 3 rbl. mm, eraisikuil 1 rbl. mm. Tellimusi 1945. a. peale võetakse vastu „Postimehe" talituses Ülikooli 21/23 ja kõigis postiasutustes Tellimuse hind aastas 60 rbl., poolaastas 30, kuus 5 rbl., üksiknr. hind 20 kop. Väljaandja ENSV RK Ajalehtede Kirjastus

MB 04581 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk, Tartus, Ülikooli 21/23 Tellimus nr. 1522